

Zienswijze gemeente Alblasserdam (definitieve versie)

Inleidende opmerkingen

1. *Niet behalen ombuigingen*

U geeft aan dat u de bestuurlijke opdracht hebt moeten bijstellen vanwege het aanpassen van de maatregel uitstroom bijstandsklanten. Dat die aanpassing tot zo'n grote bijstelling leidt, komt omdat het grootste deel van de eerdere bestuurlijke opdracht bestond uit het verhogen van uitstroom uit de bijstand. We wijzen u erop dat wij in onze zienswijze van vorig jaar al uitvoerig onze twijfels hebben geuit bij het realisme van juist dit deel van de bestuurlijke opdracht. Ons punt was niet zozeer dat het sowieso onmogelijk is om de uitstroom significant te verhogen, maar was dat zo'n verhoging zorgvuldig onderbouwde plannen vereist. We hebben u laten weten dat het daar naar ons idee aan ontbrak. Dit is reden voor ons om de volgende kritische vragen te stellen:

1. Hoe komt het dat u op basis van onze input niet eerder hebt bijgestuurd?
2. Hoe kan het überhaupt dat u hebt voorgesteld de bestuurlijke opdracht grotendeels te realiseren door het verhogen van uitstroom, zonder dit gepaard te laten gaan met een degelijke onderbouwing over waarom en hoe dit haalbaar zou zijn?

We vinden het jammer dat we u deze vragen moeten stellen. Wij hadden het namelijk passend gevonden als u uit eigen beweging kritisch had gereflecteerd op het verloop van de bestuurlijke opdracht tot nu toe. Graag horen we van u waarom u dit niet heeft gedaan.

Reactie:

Wij herkennen uw eerdere zienswijze en de daarin geuite twijfels over de haalbaarheid van de extra uitstroomambitie. Tegelijk constateren wij dat wij destijds – mede op basis van de toen beschikbare inzichten en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt – hebben ingezet op het maximaal vergroten van uitstroom, zonder dat voldoende scherp was onderbouwd in hoeverre dit structureel realiseerbaar was voor onze doelgroep. In de uitvoering is gebleken dat de aannames hierover te optimistisch waren, onder andere door de sneller dan verwachte verzwaring van het bestand en de beperkte uitstroomkansen.

Wij hebben hierop gereflecteerd in onze P&C-cyclus, onder andere via risicoparagrafen en bijstellingen in voortgangsrapportages. Tegelijk erkennen wij dat deze reflectie nadrukkelijker en explicieter naar voren had mogen komen in relatie tot de bestuurlijke opdracht als geheel. Met de huidige bijstelling maken wij deze herijking expliciet en kiezen wij voor een realistischer, beter onderbouwde koers, waarin ambitie en haalbaarheid beter in balans zijn en waarin wij scherper sturen op wat daadwerkelijk beïnvloedbaar is binnen onze uitvoering.

2. *Input over benodigde ontwikkeling van uw organisatie*

Er is nog meer waar we teleurgesteld over zijn en waar we ons zorgen over maken. Te denken valt aan het feit dat u vaak wat vlak reageert op onze zienswijzen: zoals onlangs nog uw verstuurde reactie op onze zienswijze op de aanpassing van de financiële verordening, waar het zelfs ontbreekt aan elke argumentatie.

Waar het gaat om zorgen, noemen we ook opnieuw het functioneren van uw organisatieonderdeel dat zich bezighoudt met ontwikkelen naar werk, waaronder Drechtwerk. Daar gaat veel geld in om, terwijl tegelijkertijd de effectiviteit te kort lijkt te schieten. We werken dat verder uit in het laatste deel van onze zienswijze.

We delen nu eerst een aantal inzichten over de oorzaken van genoemde teleurstellingen en zorgen. We doen dit mede omdat er binnen afzienbare tijd een nieuw dagelijks bestuur en algemeen bestuur aan de slag zal gaan. Zo willen we bijdragen aan het functioneren van de GR Sociaal tijdens de komende bestuursperiode. We staan weliswaar op afstand van de dagelijkse gang van zaken, maar die afstand kan voor het maken van een analyse ook behulpzaam zijn.

a. Kwaliteitsstandaarden verhogen Een eerste inzicht heeft betrekking op de kwaliteitsstandaarden die u hanteert. Indien de kwaliteit van onderbouwingen zoals die van financiële keuzes (denk aan de oorspronkelijke bestuurlijke opdracht) en van de reacties op zienswijzen sterk omhooggaan, is er veel gewonnen. Deugdelijke onderliggende argumentatie is dan ook de kern van degelijk overheidsbeleid (bijv. Hoogerwerf e.a., 20212).

b. Meer gevoel hebben bij wat er lokaal leeft Een tweede inzicht is dat er niet zoveel gevoel lijkt te zijn voor wat er lokaal speelt qua gemeentefinanciën en daarmee voor de enorme opgave waar wij voor staan, maar ook voor de waarde van de vele inzichten die wij met u delen. Het is dus belangrijk dat dit

gevoel wordt versterkt. Dat bevordert immers dat de besluiten die worden genomen aansluiten bij onze lokale ideeën, behoeften en wensen.

c. Openstaan voor tegenspraak Het derde is dat, zo krijgen we de indruk, tegenspraak in uw bestuurlijke besluitvorming niet de plek krijgt die het verdient. Indien onderbouwde afwijkende inzichten vooral als lastig worden beschouwd, zit u volgens ons op het verkeerde spoor. Ze zijn namelijk juist essentieel voor het nemen van zorgvuldige besluiten.

We horen graag van u hoe het komt dat van bovengenoemde tekortkomingen sprake is. En we horen graag wat u gaat doen om verbetering aan te brengen.

Reactie:

Wij danken u voor uw reflecties op ons functioneren. Tegelijkertijd willen wij aangeven dat wij ons in een aantal van de door u geschetste beelden en reflecties niet herkennen.

Wij realiseren ons dat deze zienswijze voor u een belangrijk moment is om uw zorgen te uiten. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat onderwerpen rondom het functioneren van bestuur en organisatie gebaat zijn bij een aparte, zorgvuldige bestuurlijke dialoog. Wij kijken uit naar een nadere gedachtewisseling over de door u aangedragen punten.

Met de start van een nieuw Algemeen Bestuur in deze periode zien wij een goed moment om samen een nieuwe stap te zetten in de samenwerking. Daarbij willen wij inzetten op een open, transparante en constructieve samenwerking, waarin ruimte is voor verschillende perspectieven en het versterken van onderling vertrouwen.

Ten aanzien van uw zorgen over het organisatieonderdeel dat zich richt op ontwikkelen naar werk, waaronder Drechtwerk, delen wij dat het van groot belang is dat publieke middelen doelmatig en effectief worden ingezet. Tegelijkertijd constateren wij dat de opgave complex is en dat resultaten niet altijd eenvoudig eenduidig te meten zijn. Dit neemt niet weg dat wij blijvend sturen op verbetering van effectiviteit en transparantie.

3. *Meewerken aan implementatie van aanbevelingen regiegroep*

Mede ingegeven door de veranderende financiële situatie van gemeenten is afgelopen jaar een regionale regiegroep ombuigingen ingesteld. Deze regiegroep bestond uit bestuurders van alle Drechtstedengemeenten, een afvaardiging van de gemeentesecretarissen, en werd ondersteund door concerncontrollers en bestuursadviseurs. De regiegroep heeft een aantal aanbevelingen gedaan die komende bestuursperiode verder uitgewerkt gaan worden. Deze hebben betrekking op de kaderstelling vanuit de deelnemende gemeenten. Het gaat ook over het versterken van de betrokkenheid en informatiepositie van de gemeenteraden. Wij zien de noodzaak van deze aanbevelingen in en hechten er veel waarde aan dat ze leiden tot werkelijke veranderingen. We vragen u dan ook om een coöperatieve houding bij de implementatie.

Reactie:

Het DB is niet betrokken geweest bij deze regiegroep en de totstandkoming van de aanbevelingen. Wij staan echter positief tegenover de geschetste richting en zijn vanzelfsprekend bereid om een constructieve en coöperatieve bijdrage te leveren aan de verdere uitwerking en implementatie.

4. *Realistische ombuigingen*

In dit laatste deel van onze zienswijze geven wij onze input over hoe nu alsnog en al zoveel mogelijk op korte termijn tot realistische ombuigingen te komen. In dat kader heeft u ons een overzicht verstuurd met daarop meer dan 40 maatregelen. Een deel van de voorstellen heeft betrekking op het domein bestaanszekerheid versterken, een ander deel op ontwikkelen naar werk en weer een ander deel op het domein zorgen voor ondersteuning.

We danken u voor het verstrekken van deze informatie. Deze aanpak geeft ons vooralsnog het vertrouwen dat er zo echt een significante verlaging van onze verwachte afdracht gerealiseerd kan worden. We zijn ook blij dat er wordt toegewerkt naar een begrotingswijziging in de zomer; dit helpt voor het lokale begrotingsproces.

Dat neemt niet weg dat we het een opgave vinden om keuzes te maken. We beseffen namelijk het gewicht van onze input bij het bepalen welke voorstellen wel en niet werkelijk doorgevoerd gaan worden, terwijl het gaat om voorstellen die inwoners raken. En we krijgen maar weinig tijd voor het verstrekken van onze input.

Zoals gezegd beseffen we dat veel van de maatregelen direct effect hebben op de dienstverlening aan onze inwoners. Tegelijk verkeert onze gemeente in een dermate moeilijke financiële situatie dat we niet de luxe hebben om over veel maatregelen aan te geven dat we ze niet doorgevoerd willen hebben.

Reactie:

Wij herkennen de door u benoemde zorgen, met name waar het gaat om de effecten van keuzes op onze inwoners. Tegelijkertijd constateren wij dat, mede gezien de financiële opgaven, het maken van keuzes onvermijdelijk is om daadwerkelijke ombuigingen te kunnen realiseren.

5. Voorkomen stapeling effecten voor dezelfde minima

We zijn qua instemmen het meest terughoudend geweest met maatregelen die betrekking hebben op bestaanszekerheid versterken en daarmee op minima. Er zijn verschillende maatregelen in het domein van Wmo die, hoewel we ze in algemene zin verdedigbaar vinden, ook minima raken. Denk hierbij aan het verhogen van eigen bijdragen voor de wasservice en voor scootmobielen. Om te voorkomen dat ook minima hierdoor geraakt worden vragen wij u hiervoor een oplossing te vinden. Voor zover we dat kunnen beoordelen is een geschikte manier ervoor te zorgen dat er bijzondere bijstand kan worden aangevraagd voor de betreffende bijdragen voor Wmo-voorzieningen.

Reactie:

Er zijn een aantal voorstellen gedaan om de beweging te maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. De beoogde besparing wordt hierbij onder andere gerealiseerd aan de batenkant: voor algemene voorzieningen kan immers een hogere bijdrage worden gevraagd.

Wij begrijpen de zorg om minima te ontzien. Binnen de systematiek van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen ligt het voor de hand om voor minima een gerichte korting toe te passen. Een dergelijke kortingsregeling biedt een meer passende en transparante oplossing dan deze eigen bijdrage te compenseren via het minimabeleid.

De keuze voor het inrichten en uitvoeren van een algemene voorziening ligt bij gemeenten. De verantwoordelijkheid om de effecten voor minima te beperken door het toepassen en vormgeven van een kortingsregeling ligt hiermee ook bij gemeenten. De wijze waarop gemeenten hier invulling aan geven, is direct bepalend voor zowel de betaalbaarheid voor inwoners als de uiteindelijke omvang van de te realiseren besparing.

6. Besparing personeelskosten en overhead

In het licht van voorgaande waarden we het positief dat het AB heeft besloten (zie pagina 10 voorjaarsbrief en pagina 9 begroting) dat er een structurele ombuiging van € 2 miljoen moet worden gerealiseerd op uw personeelskosten en overhead. Het verbaast ons echter dat u dat grotendeels (voor € 1,3 miljoen) doet door salariskosten anders te begroten: zo'n begrotingstechnische aanpassing kunnen we niet beschouwen als een daadwerkelijke ombuiging.

Reactie:

Het onderscheid tussen een inhoudelijke ombuiging en een begrotingstechnische aanpassing doet naar ons oordeel niet af aan het structurele effect van deze maatregel. Er wordt een reële en duurzame verlaging van de lasten gerealiseerd.

7. Apparaat verlagen vanwege ombuigingen

In de omvang van de bezuinigingsbedragen is nu niet verwerkt hoeveel apparaatskosten ermee bespaard kunnen worden. We vragen u dat alsnog per maatregel onderbouwd inzichtelijk te maken. Ook verwachten we van u dat u werkelijk uw apparaat verkleint en dat u uw begroting hierop aanpast.

Reactie:

Een nadere specificatie van de besparing op apparaatskosten per maatregel vergt een zeer intensieve analyse, die sterk afhankelijk is van de mate waarin maatregelen daadwerkelijk tot uitvoering komen. Wij achten het daarom zorgvuldig om een dergelijke uitwerking pas te maken op het moment dat er een grote mate van waarschijnlijkheid is dat een maatregel doorgang vindt. Daarbij geldt uiteraard dat de omvang van het apparaat in lijn wordt gebracht met het takenpakket. Wanneer taken als gevolg van maatregelen verminderen, zal de organisatie hierin meebewegen en zullen eventuele besparingen worden verwerkt in de begroting.

8. *Besparing nodig op organisatieonderdeel ontwikkelen naar werk*

We hechten er sterk aan dat het organisatieonderdeel ontwikkelen naar werk anders wordt georganiseerd. We menen dat het mogelijk moet zijn om inwoners beter te helpen en tegelijk jaarlijks vele miljoenen euro's te besparen. Dat dit besparingsbedrag mogelijk moet zijn blijkt als we kijken naar het grote verschil tussen de betreffende rijksinkomsten en uitgaven. Belangrijk hierin is Drechtwerk: uit eigen berekeningen leren we dat wij en andere gemeenten voor dit jaar al bij elkaar € 7 miljoen meer afdragen dan we ontvangen, en dat dit bij ongewijzigd beleid oploopt naar € 9,5 miljoen in 2030. Dit grote verschil valt niet los te zien van het feit dat de inrichting van het bedrijf nog steeds niet op de nieuwe realiteit per 2015 (sindsdien is er geen reguliere instroom meer in het sociaal werkbedrijf) is aangepast, terwijl het Rijk zijn financiering daar wél op afstemt. Wij willen dat het verschil tussen betreffende Rijksinkomsten en onze uitgaven aan uw organisatie naar nul toe groeit. Daarbij wijzen we erop dat er ter ondersteuning van het realiseren hiervan geschikte literatuur voorhanden is, zoals de SZW-publicatie 'Organisatiemodellen, handreiking inrichting en organisatie sociaal ontwikkelbedrijf' (2025). We zullen bij de behandeling van de plannen over de toekomstige inrichting van de participatie-infrastructuur scherp letten op de mate waarin er financieel toekomstbestendige keuzes worden gemaakt.

Reactie:

Uw zorg over de oplopende financiële disbalans binnen Ontwikkelen naar Werk is terecht en wordt gedeeld. Het verkleinen van het verschil tussen rijksinkomsten en uitgaven is een centrale doelstelling in het Transformatieplan Toekomstige Sociale Infrastructuur naar Werk.

Er zijn door de GR Sociaal stappen gezet in de richting die het Rijk met haar wetgeving heeft beoogd, zoals het samenvoegen van de Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk; dit leidt tot een gecombineerd bedrijf zoals ook in de genoemde SZW-publicatie wordt uitgelegd. In de praktijk zijn er nog veel stappen te zetten tot dit haar vruchten afwerpt. Om te beginnen mist een gezamenlijke visie op de toekomstige infrastructuur. Het transformatieplan biedt die visie, en daarnaast een transitie pad met financiële doorrekening voor de komende jaren.

Het Rijk ziet ook dat een groot deel van de gemeenten zich niet nog heeft kunnen aanpassen aan de nieuwe realiteit per 2015, omdat dit een hele lastige opgave is. Daarop zijn er middelen en een landelijk ondersteuningsteam in het beschikbaar gesteld. De GR Sociaal maakt gebruik van landelijke ondersteuning om deze verandering te versnellen.

9. *Substantieel verkleinen BUIG-inkomsten en -uitgaven*

Ondanks de disbalans tussen rijksinkomsten en gemeentelijke uitgaven ten aanzien van participatie, hebben we als regio en ook lokaal een groot tekort op de BUIG-middelen. Als we het goed zien, betekent dit dat de effectiviteit van uw organisatie op dit onderdeel fors tekortschiet. Volgens ons zou het uitgangspunt moeten zijn dat de BUIG-middelen grosso modo volstaan. Nu is het verwachte verschil volgens eigen berekeningen voor 2027 echter maar liefst € 10,5 miljoen en loopt het op naar € 14,5 miljoen in 2030.3 Prioriteit moet zijn om dit snel af te bouwen, en dat met realistisch en helder onderbouwde organisatorische en beleidsmatige keuzes.

Reactie:

Wij herkennen de ernst van de oplopende BUIG-tekorten en onderschrijven dat het terugdringen hiervan hoge prioriteit heeft. Tegelijk is het beeld genuanceerder dan dat de effectiviteit van de organisatie op dit onderdeel als geheel tekortschiet. De tekorten worden in belangrijke mate verklaard door externe factoren, zoals de groei van het bestand, de verzwaring van de doelgroep en de beperkte uitstroombansen, in combinatie met de systematiek van de BUIG. Dit neemt niet weg dat wij alles in het werk moeten stellen om onze beïnvloedbare factoren maximaal te benutten.

Binnen de ombuigingsvoorstellen, de nieuwe verordening werk & inkomen en het transformatieplan Sociale Infrastructuur sturen wij daarom gericht op het verbeteren van de effectiviteit en doelmatigheid van onze inzet. Dit doen wij door scherpere keuzes in instrumentarium, betere aansluiting op de doelgroep en het versterken van ontwikkelroutes richting werk en participatie. Hiermee werken wij aan een realistischer en beter onderbouwd pad om de tekorten stapsgewijs te beperken.

10. Naar een uitvoeringsorganisatie?

Ten slotte is er misschien nog meer mogelijk door de opzet van de samenwerking in de GR Sociaal anders in te richten, namelijk door de beleidsmatige aansturing bij gemeenten te beleggen en van de Sociale Dienst een pure uitvoeringsorganisatie te maken. Wij hebben meer informatie nodig om te beoordelen of dit een verstandige ontwikkeling is, maar we willen dit wel verkennen. We gaan ervan uit dat de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling die op de rol staat hierbij van pas zal komen.

Reactie:

De inrichting van de samenwerking in de GR Sociaal vormt een belangrijk onderwerp binnen de lopende evaluatie. Wij stellen voor om op basis van de uitkomsten van deze evaluatie met elkaar het goede gesprek te voeren over de verdere inrichting van de samenwerking, waaronder de door u geschetste variant. Op die manier kunnen we dit vraagstuk in samenhang en op basis van de benodigde inzichten zorgvuldig met elkaar afwegen.

11. Concept visie sociaal domein

Het laatste uitgangspunt voor onze input betreft onze lokale concept visie sociaal domein. Daarin stellen we aan de orde dat er – in het bijzonder in het domein van jeugdhulp en Wmo – sprake is van een sterke toename van specialistische ondersteuning en dat deze zich naar verwachting, zeker bij ongewijzigd beleid, voortzet. Volgens de concept visie is dit een zorgelijk signaal over de samenleving. Ook wordt aan de orde gesteld dat de groei op termijn niet meer te dragen is, onder meer qua benodigde personeelscapaciteit. Centraal in het document staan drie speerpunten die richting geven bij hoe we willen omgaan met deze ontwikkeling. Dit zijn: 1. op onderdelen meer vragen van inwoners zelf en hun netwerk; 2. specialistische ondersteuning verminderen door meer inzet van lokale voorzieningen die gericht zijn op het mogelijk maken van een voor de inwoner zinvol leven; 3. bevorderen dat hulp en ondersteuningsinitiatieven vanuit de samenleving worden opgezet.

Reactie:

Op hoofdlijnen herkennen en onderschrijven wij de visie die wordt geschetst. Wij zijn er een voorstander van om de eigen kracht van inwoners te versterken. Het betrekken van het sociale netwerk van cliënten is hierbij een belangrijke pijler. Hierbij achten wij het wel van belang dat dit zorgvuldig plaatsvindt en dat oog blijft bestaan voor de grenzen aan de draagkracht van wat van inwoners en hun netwerk verwacht kan worden.

Daarbij merken wij ook op dat de voorgestelde richting in de uitwerking met name antwoord biedt op ondersteuningsvragen van lichtere aard. Voor inwoners met zwaardere en meer specialistische ondersteuningsbehoeften biedt deze benadering in mindere mate een oplossing. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging, waarbij geborgd blijft dat ook voor deze groep passende ondersteuning beschikbaar en toegankelijk blijft.

Overigens heeft de toename van de vraag naar specialistische ondersteuning in 2025 hoofdzakelijk te maken met een verschuiving van cliënten die voorheen via de maatschappelijke opvang individuele begeleiding ontvingen.

12. Financieel-technische maatregelen

Buiten de ombuigingsvoorstellen is het mogelijk de begroting neerwaarts bij te stellen door middel van het nemen van verschillende financieel-technische maatregelen zoals het wijzigen van uitgangspunten voor opstellen van de begroting. Een belangrijke is het koppelen van de groei in lasten met de meerjarige groei aan Rijksinkomsten. We zijn positief over zulke voorstellen, maar alleen zo lang ze niet in strijd zijn met realistisch begroten.

Reactie:

Wij onderschrijven het belang van realistisch begroten als randvoorwaarde. Bij het toepassen van dergelijke maatregelen, waaronder het koppelen van de lastenontwikkeling aan de meerjarige ontwikkeling van Rijksinkomsten, blijven wij hier nadrukkelijk op sturen.

Voorstellen in deze richting wegen wij dan ook steeds af op hun financiële onderbouwing en mate van realiteitsgehalte, zodat de begroting zowel toekomstbestendig als verantwoord blijft.

Zienswijze gemeente Dordrecht (definitieve versie)

Inleidende opmerkingen

1. *Woord van dank*

Deze ontwikkelingen deden gelukkig niets af aan de inzet en betrokkenheid van uw medewerkers voor onze inwoners. Dat bevestigen de uitkomsten van uw klanttevredenheidsonderzoek. Daarvoor spreken wij graag onze waardering uit.

Reactie

Het Dagelijks Bestuur dankt de gemeenteraad voor de uitgesproken waardering.

Jaarstukken 2025

2. *Dienstverlening – innovatieve technologieën*

Dat u aan de slag gaat met innovatieve technologieën in het klantcontactstelsel geeft blijk van een vooruitziende blik. Echter wij begrijpen uit de informatie in uw stukken niet welke efficiëncyslag u hiermee voor de inwoner én voor de organisatie beoogt te realiseren. Ook in uw conceptbegroting 2027-2030 schrijft u hierover in algemene termen.

Reactie:

Met de inzet van deze technologieën beogen wij zowel de dienstverlening aan inwoners te verbeteren, onder meer door snellere en toegankelijker beantwoording van vragen, als de efficiëntie binnen de organisatie te vergroten, bijvoorbeeld door het verminderen van handmatige handelingen en het beter ondersteunen van medewerkers. In de verdere uitwerking zullen wij concreter maken welke efficiëncywinst wij verwachten te realiseren, zowel voor inwoners als voor de organisatie.

3. *Dienstverlening – indicatoren*

Tenslotte kunnen wij de laatste 4 indicatoren niet duiden omdat deze niet direct voor zich spreken, dan wel de informatie ontbreekt. Hetzelfde geldt voor deze paragraaf in de voorjaarsnota en de begroting. Wij verzoeken u hierover meer duidelijkheid te verschaffen.

Reactie:

Deze indicatoren zijn bedoeld om inzicht te geven in de kwaliteit, toegankelijkheid en effectiviteit van de dienstverlening, maar zijn in de huidige vorm nog niet overal voldoende concreet uitgewerkt in definities en meetmethoden. Concreet zien de indicatoren op:

- de mate waarin besluitvorming binnen wettelijke termijnen plaatsvindt;
- de verhouding tussen lokale meldingen en het totaal aantal meldingen;
- de mate waarin passende dienstverlening wordt gerealiseerd voor kwetsbare inwoners met meervoudige problematiek;
- de ervaren afname van stress bij inwoners als effect van de dienstverlening.

Daarnaast wordt via aanvullende indicatoren en monitoring gestuurd op het in één keer goed afhandelen van vragen, onder meer door het beperken van het aantal gegronde bezwaarschriften en het voorkomen van herhaalcontacten via verschillende dienstverleningskanalen.

Wij zullen in de verdere uitwerking zorgen voor een nadere concretisering van deze indicatoren, inclusief definities, meetwijze en beoogde streefwaarden. Hiermee wordt de leesbaarheid en duidelijkheid van de stukken in de komende rapportages verbeterd.

4. *Bestaanszekerheid versterken – alleenverdienersproblematiek*

Wij constateren dat de compensatie van gedupeerde huishoudens voor fase 1 vertraging heeft opgelopen. Wij hebben begrip voor de omstandigheden zoals personele krapte en de complexe operatie. Wij vragen u in 2026 voorrang te geven aan de huishoudens die nog gecompenseerd moeten worden.

Reactie:

Bedankt voor uw begrip over de opgelopen vertraging. De omstandigheden waaronder dit proces moest worden uitgevoerd – waaronder personele krapte en de complexiteit van de operatie – zijn

daarop van invloed geweest. Wij zetten ons ervoor in om de uitvoering waar mogelijk te versnellen en blijven sturen op een zorgvuldige en tijdige afronding van fase 1 van de hersteloperatie.

5. Zorgen voor ondersteuning – integrale toegang

Ook met het oog op de integrale toegang (één cliënt, één plan, één regisseur) moet de samenwerking tussen de GR Sociaal en Dordrecht Sociaal meer gestalte krijgen. In de praktijk verloopt deze samenwerking moeizaam. In uw reactie op onze zienswijze in 2025 gaf u te kennen hieraan te werken in het kader van de bestuursopdracht Toekomstbestendig Sociaal Domein. Wij zien hier nog te weinig voortgang en verzoeken u ons mee te nemen in de komende acties.

Reactie:

We delen het belang van een versterkte samenwerking in het kader van integrale toegang. Wij herkennen het beeld dat deze samenwerking in de praktijk nog niet overal optimaal verloopt en onderschrijven het belang om hierin verdere stappen te zetten.

Tegelijkertijd staat de GR Sociaal momenteel voor diverse organisatorische uitdagingen, waaronder de implementatie van het herstel- en verbeterplan, huisvesting en andere actuele vraagstukken. Dit maakt dat wij genoodzaakt zijn om prioriteiten te stellen in organisatie en uitvoering.

Desondanks worden er wel degelijk stappen gezet in de versterking van de samenwerking en de ontwikkeling van integrale toegang, onder meer binnen de uitvoering van de Wmo en in Dordt West. Daar zien wij duidelijke vooruitgang, met name in het beter verbinden van professionals in de uitvoering. De GR Sociaal draagt daarnaast actief bij aan netwerkontwikkeling, die een belangrijke basis vormt voor verdere integratie.

Een fundamentele wijziging van de toegangstaken vraagt overigens om aanpassing van het takenpakket op het niveau van de Gemeenschappelijke Regeling en daarmee om afstemming tussen alle deelnemende gemeenten. Dit vergt zorgvuldige besluitvorming en uitvoerbaarheidsoverwegingen.

6. Financiën

Wij vragen u structurele afwijkingen in de Jaarstukken 2025 explicieter te duiden en deze zichtbaar(der) te verwerken in de Voorjaarnota 2026 en Begroting 2027.

Reactie:

Geconstateerde structurele afwijkingen worden meegenomen in de ramingen van de Voorjaarsbrief 2026 en Begroting 2027. In de financiële samenvatting van de Voorjaarsbrief 2026 en de Begroting 2027 geven we per begrotingspost aan of het om een incidentele of structurele wijziging gaat.

Voorjaarsbrief 2026

7. Maatregelen en ombuigingen

U blijft erg in het vage over de update van lijn 3 van de Bestuursopdracht Toekomstbestendig Sociaal Domein. Het is niet duidelijk welke uitwerkingsopdrachten hieronder vallen en welke resultaten u beoogt. De passage hierover in de meerjarenbegroting 2027-2030 voegt evenmin iets toe. Graag zien wij een update met concrete doelen en acties tegemoet.

Reactie:

In de voorjaarsbrief staat aangegeven dat de eerste drie uitwerkingsopdrachten zijn gestart:

- Brede toegang sociaal domein: zie reactie bij punt 5.
- Verregaande samenwerking tussen GR Sociaal en GR DGJ: Er loopt een onderzoek naar de effecten op vraagontwikkeling en bedrijfsvoering bij verdergaande samenwerking tussen DG&J en GR Sociaal. Door samen te werken aan bijvoorbeeld de inkoop van Wmo en jeugdhulp, het Wmo toezicht en Voortijdig Schoolverlaten (VSV) denken we efficiënter en effectiever te kunnen werken.
- Analyse van dubbelingen in regionale en lokale uitvoering. Het onderzoek van overlap in regionaal en lokaal aanbod richting inwoners is afgerond. In het rapport zijn activiteiten geïnventariseerd die zowel door gemeenten als de GR Sociaal worden uitgevoerd. De hoop was hiermee inzichten te verzamelen op basis waarvan besparingen kunnen worden gerealiseerd. De inventarisatie heeft in beeld gebracht waar zich dubbelingen voordoen, echter over de feitelijke dubbelingen is vastgesteld dat deze juist bijdragen aan het sociaal

domein. Denk hierbij bijvoorbeeld aan algemene voorzieningen in het kader van de Wmo die bijdragen aan Wmo naar de voorkant. De GR Sociaal en gemeenten onderzoeken komend jaar gezamenlijk welke keuzes gemaakt kunnen worden.

8. Ontwikkelen naar werk

In de tweede helft van 2026 zien wij de planvorming en besluitvorming tegemoet over de Participatiewet in balans en de transformatie van de sociale werkinfrastructuur. De focus ligt daarbij op de toekomstbestendigheid, zowel qua aanbod als qua dienstverlening, maar ook op betaalbaarheid. Hierop moeten echt slagen gemaakt worden.

Reactie:

Wij onderschrijven uw oproep. In de tweede helft van 2026 zullen wij met een uitgewerkt transformatieplan komen waarin toekomstbestendigheid én betaalbaarheid centraal staan. Daarbij wordt expliciet gestuurd op concrete verbeteringen in aanbod, dienstverlening en kostenbeheersing, zodat daadwerkelijk slagen worden gemaakt.

9. Zorgen voor ondersteuning – Individuele begeleiding

De afgelopen jaren laten een forse kostenstijging zien voor individuele begeleiding, die zich ook in de voorjaarsnota 2026 doorzet. Een volledige verklaring ontbreekt. Het lijkt of we hier de kostensturing kwijtraken. Dit geeft nogmaals aan dat we dringend moeten doorpakken op de beweging naar voren.

Reactie:

Vanaf 2025 is sprake van een duidelijke stijging in het aantal cliënten. Dit komt onder andere doordat cliënten die voorheen via de maatschappelijke opvang individuele begeleiding ontvingen, zijn overgegaan naar begeleiding vanuit de Wmo. Daarnaast heeft het wegwerken van wachtlijsten bij de toegang tot geïndiceerde Wmo-ondersteuning geleid tot een toename van het aantal cliënten. De verwachting is dat deze stijging in ieder geval in de eerste helft van 2026 nog doorzet. De verschuiving van cliënten uit de maatschappelijke opvang naar reguliere individuele begeleiding heeft niet alleen geleid tot meer cliënten, maar ook tot een zwaardere doelgroep binnen de Wmo.

Tegelijkertijd neemt het aantal lichtere begeleidingstrajecten af, omdat deze vaker door het voorliggend veld worden opgepakt. Hoewel dit een gewenste ontwikkeling is, zorgt dit per saldo voor een zwaardere functiemix en daardoor hogere gemiddelde kosten per cliënt.

Voor de prijsontwikkeling wordt gerekend met de prijsindex OVA/PPC, die wordt gebruikt om tarieven in de zorg te indexeren. Deze index bestaat uit twee onderdelen:

- De OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling), die de verwachte stijging van salarissen en werkgeverslasten in de zorg weergeeft (loonontwikkeling).
- De PPC (Prijs Particuliere Consumptie), die de ontwikkeling van materiële kosten weergeeft op basis van algemene prijsinflatie (zoals kosten voor materialen en energie).

De gecombineerde indexatie (OVA/PPC) bedraagt voor 2026 5,13%. Er is gekozen voor deze index, omdat bij individuele begeleiding sprake is van vier verschillende cao's met uiteenlopende looptijden. De OVA/PPC-index biedt daarom een passend en uniform uitgangspunt voor de prijsontwikkeling.

10. Zorgen voor ondersteuning – Dagbesteding

In de voorjaarsbrief 2026 ontbreekt een toelichting op de verdere ontwikkeling van de meetmethodiek voor dagbesteding. Nu de eerdere indicatoren in 2025 zijn vervallen, is onduidelijk hoe de effectiviteit van de voorziening dagbesteding momenteel wordt gemonitord. Wij verzoeken u dit toe te lichten.

Reactie:

De effectiviteit van dagbesteding wordt gemonitord door te kijken naar de doelen die per type dagbesteding worden nagestreefd en de mate waarin deze worden bereikt.

Bij belevingsgerichte dagbesteding ligt de nadruk op stabilisatie van de situatie van de cliënt. Voor deze groep is uitstroom uit de Wmo doorgaans geen primaire doelstelling. Wanneer er sprake is van uitstroom, gaat het meestal om een overgang naar een ander wettelijk kader, zoals de Wet langdurige zorg (Wlz), en niet om uitstroom richting zelfstandigheid. Effectiviteit wordt hier dus vooral bepaald door het behoud van stabiliteit en het voorkomen van achteruitgang.

Bij cliënten met een indicatie voor arbeidsmatige of ontwikkelgerichte dagbesteding wordt nadrukkelijk gekeken naar ontwikkelstappen. Hierbij wordt gemonitord of cliënten kunnen doorstromen naar een vorm van (beschut) werk of een participatieplek. In deze gevallen is de mate van doorstroom en ontwikkeling een belangrijke indicator voor de effectiviteit van de ondersteuning.

11. Financiën

De exploitatie van de gemeente Dordrecht en het vrije weerstandsvermogen staan financieel onder druk. Wij vragen u daarom om nu en in het vervolg ook beheersmaatregelen voor te leggen, zodat wij en uw bestuur effectief bij kunnen sturen in plaats van de bijdragen bij te stellen. Uiteraard begrijpen wij dat u niet altijd invloed heeft op de kostenstijgingen. Toch doen wij een beroep op u om mee te denken met het betaalbaar houden van uw taken teneinde een artikel 12 status van gemeenten in onze regio te voorkomen.

Reactie:

Uiteraard voelen wij ons medeverantwoordelijk voor het betaalbaar houden van de uitvoering van onze taken. Dit is ook expliciet de kern van de bestuurlijke opdracht en de actualisatie daarvan. Binnen deze kaders werken wij continu aan het beheersen van de uitgaven en het vergroten van de doelmatigheid.

Tegelijkertijd zien wij, ondanks de ingezette maatregelen, dat de kosten onder druk blijven staan. Zoals in onze brief van 13 april jl. toegelicht, wordt de stijging met name veroorzaakt door een combinatie van factoren: de bijstelling van maatregelen, uitbreiding van taken en een groei van het aantal aanvragen (Q) in combinatie met prijsstijgingen (P). Deze ontwikkelingen zijn voor een belangrijk deel het gevolg van vastgesteld beleid en externe omstandigheden, waarop onze invloed beperkt is.

Wij onderschrijven het belang van het tijdig inzichtelijk maken van mogelijke beheersmaatregelen, zodat zowel uw raad als ons bestuur effectief kan bijsturen. In dat kader zullen wij bij volgende bestuurlijke momenten explicieter ingaan op mogelijke knoppen om aan te draaien, inclusief de consequenties daarvan voor de uitvoering, toegankelijkheid en kwaliteit van de ondersteuning. Daarbij merken wij nadrukkelijk op dat aanvullende beheersmaatregelen in veel gevallen ook beleidsmatige en maatschappelijke afwegingen vragen.

Wij blijven ons inzetten om, binnen de gegeven kaders, samen met gemeenten te zoeken naar een balans tussen betaalbaarheid, rechtmatigheid en passende ondersteuning voor inwoners. Daarbij blijven wij transparant over zowel de kostenontwikkelingen als de (on)mogelijkheden om hierin te sturen.

Begroting 2027

12. Bestaanszekerheid versterken

In uw voorliggende meerjarenperspectief wordt vooralsnog verondersteld dat de uitbreiding/verruiming van het Persoonlijk Minima Budget (PMB), de Bijzondere Bijstand (BB) en de tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang structureel wordt voortgezet in Dordrecht. Wij hebben echter in het raadsvoorstel 'Vervolg Samen tegen armoede' besloten om de verruiming vast te leggen voor de periode 2023- 2026. Wij vragen u derhalve om deze uitbreiding/verruiming vanaf 2027 terug te draaien in uw meerjarenraming. In 2026 nemen wij een besluit over het wel, niet of deels continueren van de huidige verruimde minimaregelingen.

Reactie:

Wij begrijpen dat de verruiming van het Persoonlijk Minima Budget (PMB), de Bijzondere Bijstand (BB) en de tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang zijn gefinancierd met middelen die tijdelijk van aard zijn. Tegelijkertijd merken wij op dat deze verruiming momenteel zijn verankerd in de vigerende beleidsregels en verordeningen.

Onze meerjarenraming is gebaseerd op vastgesteld beleid en de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen voor inwoners, en niet primair op de (tijdelijkheid van) de financieringsbronnen. Vanuit dat perspectief zijn de genoemde verruiming in de huidige raming structureel verwerkt.

Vanzelfsprekend betrekken wij het door u genoemde besluitvormingsmoment in 2026 bij een eventuele herijking van beleid en de financiële doorwerking daarvan in de meerjarenraming vanaf 2027.

13. Ontwikkelen naar werk - Dienstverleningsprofielen

De indeling in dienstverleningsprofielen vinden wij positief. Dit geeft richting aan uw inzet en benodigde instrumentarium. Wij vragen u om in het vervolg de aantallen inwoners per profiel toe te voegen.

Reactie:

In het vervolg zullen wij de aantallen inwoners per klantprofiel opnemen, zodat dit meer inzicht geeft in de verdeling en inzet.

14. Ontwikkelen naar werk - Statushouders

Wij staan volledig achter uw inzet op statushouders. Dit is een relatief jonge doelgroep met potentie op werk. De koppeling aan de ontwikkelpaden geeft uitzicht op een passende baan in een kanssector c.q. duurzame uitstroom. We zijn daarbij zeer benieuwd hoe u duale trajecten (in combinatie met inburgering) vormgeeft.

Reactie:

Bij het vormgeven van de duale trajecten zetten wij in op combinaties van zowel inburgering met werk (veelal voor deelnemers aan de B1-route) als inburgering met participatie/ontwikkeling naar werk (veelal voor deelnemers aan de Z-route).

Om de combinatie met werk verder te stimuleren wordt het instrumentarium hierop aangepast (inzet loonkostenpremie en aanpassing baanbonus). Voor de combinatie met participatie/ontwikkeling naar werk richten wij ons op de inzet van de vanuit de WI2021 verplichte 800 uur participatie, die nu als apart perceel is aanbesteed en de aansluiting hiervan op het Werk Ontwikkel Punt.

15. Ontwikkelen naar werk - Jongeren

Onderbelicht vinden wij uw aanpak en ambitie op jongeren (naar werk/school) en inwoners die instromen vanuit de werkloosheidswet (WW). Landelijk gezien belanden jongeren vaker in de bijstand. Een gerichte aanpak en een geformuleerde ambitie op een positieve uitstroom (werk of onderwijs) zien wij graag tegemoet.

Reactie:

Het DB onderschrijft het belang van een gerichte en samenhangende aanpak voor jongeren en inwoners die instromen vanuit de WW. Met de invoering van de Wet van school naar duurzaam werk per 2026 zetten wij in op het structureel bieden van preventieve arbeidsondersteuning aan alle jongeren jonger dan 27 jaar. Deze ondersteuning is gericht op duurzame uitstroom naar werk of, waar passend, een vervolg in onderwijs.

Deze werkwijze is nader uitgewerkt in de vastgestelde beleidsregels. Daarbij wordt per jongere gewerkt met een individueel plan van aanpak, waarbij passende instrumenten en – waar nodig – leer-werktrajecten worden ingezet.

Binnen deze aanpak krijgt dedicated jobcoaching voor jongeren afkomstig uit het Praktijkonderwijs, Voortgezet speciaal onderwijs en het MBO een centrale positie. Dit zien wij als een belangrijke interventie om de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt zo soepel mogelijk te laten verlopen en om duurzame plaatsingen te bevorderen.

16. Ontwikkelen naar werk - WW

Ook de instroom vanuit de WW of werk vraagt in onze optiek om focus. Drie maanden wachttijd voordat deze inwoners op een traject zitten, is verloren tijd. Een snelle gerichte aanpak richting werk moet voorop staan. Temeer daar een grotere instroom vanuit de WW valt te verwachten als het gevolg van het Rijksbeleid.

Reactie:

Ten aanzien van deze doelgroep zijn er afspraken met het UWV gericht op preventie van instroom in de bijstand. Als deze instroom toch plaatsvindt worden de inwoners ingedeeld in klantprofiel 1 en van een passend traject voorzien.

Ook is in een van de ombuigingsvoorstellen opgenomen om een proceswijziging door te voeren waarbij de inwoner sneller wordt gekoppeld aan een bemiddelaar. De maatregel houdt in dat we de poortmedewerkers in staat stellen om bij de eerste kennismaking met een inwoner in te schatten of iemand mogelijk al naar werk bemiddeld kan worden. Zodoende kan bemiddeling direct in gang worden gezet, zonder eerst de consultant Ontwikkelen naar Werk te zien. Op die manier zorgen we ervoor dat inwoners met potentie om op korte termijn aan het werk te gaan, dat ook zo snel mogelijk gaan doen.

17. Ontwikkelen naar werk - Uitstroom

We begrijpen dat u voor dit moment uw initiële ambitie om het 2,5% beter te doen dan de CPB-norm loslaat. Toch verzoeken wij u ook deze ambitie om het qua uitstroom beter te doen opnieuw te overwegen, mede in het licht van voornoemd transformatieplan. De BUIG-systematiek 'rendeert' pas wanneer de gemeente het gemiddeld beter doet dan het macro-resultaat. De urgentie daartoe wordt alleen maar dringender, gezien de meerjarige en groter wordende tekorten op de BUIG.

Reactie:

Wij begrijpen uw oproep om opnieuw te sturen op een uitstroom boven de CPB-norm, mede gezien de BUIG-systematiek. Tegelijkertijd hebben wij, op basis van de meerjarige resultaten en een nadere analyse van het bestand, besloten deze extra ambitie los te laten. De afgelopen jaren is deze doelstelling structureel niet gerealiseerd, wat samenhangt met de veranderde en zwaardere samenstelling van de doelgroep, de beperkte uitstroomkansen en een toenemende mismatch met de arbeidsmarkt. Het hanteren van een ambitie die niet realistisch blijkt, leidt bovendien tot een vertekend financieel beeld en onvoldoende betrouwbare sturing.

De focus verschuift daarom naar het maximaal haalbaar verhogen van participatie en ontwikkeling, met waar mogelijk uitstroom naar werk. Via aanvullende maatregelen binnen Ontwikkelen naar Werk wordt gericht ingezet op het vergroten van uitstroomkansen, maar binnen een realistisch kader. Daarmee sturen wij op duurzame resultaten en een beter beheersbare financiële ontwikkeling, ook in relatie tot de BUIG.

18. Zorgen voor ondersteuning - Vervoer

Bij de maatregelen en ombuigingen is de 'verhoging van de eigen bijdrage voor wmo vervoer' niet meegenomen, terwijl dergelijke tariefwijzigingen in meerdere gemeenten binnen de regio wél zijn opgenomen in de verordening. Tegelijkertijd constateren wij dat de kosten voor vervoer jaarlijks toenemen vanaf 2027- 2030, terwijl in het kader van de ombuigingen juist een afname mag worden verwacht. Wij verzoeken u deze wijzigingen alsnog te verwerken in uw begroting.

Reactie:

In de begroting van de GR Sociaal is al rekening gehouden met een bedrag van € 215.000. De nieuwe prognose van de eigen bijdrage bedraagt € 174.000 voor 2027. Dit wordt verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2027.

19. Zorgen voor ondersteuning – Individuele begeleiding

Ook zien wij dat u de ramingen voor individuele begeleiding wederom verhoogd, waardoor deze ver boven de gerealiseerde kosten in 2025 komt te liggen. Kunt u nagaan of deze stijging realistisch is, mede gezien de ingezette beweging naar voren en de nieuwe aanbesteding. Graag zien wij in uw begroting(en) een onderbouwing van geraamde bedragen met verwachte aantallen (voor alle onderdelen).

Reactie:

Zie punt 9 voor een toelichting op de stijging van de kosten voor individuele begeleiding.

Ten tijde van het opstellen van deze begroting is het inkooptraject voor individuele begeleiding nog niet afgerond. Om die reden is nog geen rekening gehouden met de effecten van de nieuwe

contracten die per 1 januari 2027 van kracht worden. De financiële consequenties van deze nieuwe contracten zullen worden betrokken bij de Voorjaarsbrief 2027.

20. Financiën - Tariefstijgingen

Wij zien al jaren dat de tarieven van de zorgaanbieders hard stijgen boven de compensatie die gemeenten via het accres gemeentefonds ontvangen. Wij begrijpen dat u hierbij de landelijke richtlijn volgt, die u verplicht 'reële tarieven' te vergoeden aan aanbieders. Dit betekent in onze ogen echter niet dat zonder meer alle kostenstijgingen bij aanbieders overgenomen moeten worden. Wij vragen u aanbieders te betrekken bij het beperken van kostenstijgingen en het betaalbaar houden van de zorg. Ook de krapte op de arbeidsmarkt en economische omstandigheden vragen om maatregelen. Denk aan productiviteitsslagen (door innovatie/ICT of niet meer vergoeden van no shows), het verlagen van (opleidings- en kwaliteits-) eisen, beperken van keuzevrijheid, managen van wachtlijsten en versterken toezicht en handhaving op rechtmatigheid van betalingen. We zien dat meerdere gemeenten overstappen op een ander inkoopmodel en hierbij soms werken met een budgetplafond of taakgericht budget. De schaarse middelen vragen om de inkoopstrategie op de diverse onderdelen kritisch te heroverwegen. Wij verzoeken u ons te informeren over keuzemogelijkheden die u daarbij ziet.

Reactie:

Wij herkennen het beeld dat de kostenontwikkeling in het sociaal domein onder druk staat en dat deze niet altijd gelijke tred houdt met de ontwikkeling van het gemeentefonds. Tegelijkertijd zijn wij gehouden aan de wettelijke kaders, waaronder de verplichting om reële tarieven te hanteren. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging tussen financiële houdbaarheid en het waarborgen van toegankelijke en kwalitatief goede ondersteuning.

Wij onderschrijven uw punt dat kostenbeheersing een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. In onze gesprekken met aanbieders besteden wij nadrukkelijk aandacht aan doelmatigheid en innovatie. Daarbij kijken wij onder andere naar mogelijkheden om de productiviteit te verhogen, onnodige kosten (zoals no-shows) te beperken en het gebruik van digitale oplossingen verder te onderzoeken.

Al in 2017 werd zichtbaar dat de kosten voor met name de maatwerkvoorziening Individuele Begeleiding (IB) zeer sterk stegen ten opzichte van 2015. Op dat moment hebben wij onderzocht of een budgetplafond soelaas kon bieden om de kostenstijging te beteugelen. Uitkomst daarvan was dat het juridisch geen stand zou houden (in strijd met AMvB reële prijs, de zorgplicht en algemene beginselen van behoorlijk bestuur). Bovendien zou het in de uitvoering de nodige uitdagingen met zich mee brengen en uiteindelijk de klanten dupeken door zeer lange wachttijden en verstoringen in het begeleidingstraject.

In plaats daarvan hebben wij een sturingsinstrument geïmplementeerd dat ertoe leidde dat de kosten per klant per maand daalde van €620,- naar €560,-. Dat besparende effect van het sturingsinstrument is nog steeds zichtbaar hoewel dat het afgelopen jaar wel kleiner is geworden.

Bij een taakgericht budget (één integraal budget voor een taak of doelgroep) komt het financiële risico volledig bij een aanbieder te liggen. Die zal daarom ook zelf willen kunnen bepalen voor welke indicatie een cliënt in aanmerking komt. Daarbij zullen financiële afwegingen worden gemaakt die niet per se het belang van cliënten dienen.

Het beperken van keuzevrijheid wordt vaak gekoppeld aan kostenbesparing. Beperking van keuzevrijheid zou uitsluitend gestalte kunnen krijgen door minder aanbieders te contracteren. Dat zou echter geen recht doen aan het eerdere bestuurlijke besluit om keuzevrijheid te bieden op grond van denominatie (in de regio). Bovendien is uit onderzoek (onder andere door PPRC en Significant Synergy in opdracht van het ministerie van VWS) gebleken dat het terugbrengen van het aantal gecontracteerde aanbieders an sich geen besparing met zich meebrengt. De kans is juist groter dat kosten juist stijgen vanwege de toenemende reistijden en reiskosten. En er bestaat een grote kans op toename van pgb's, waarbij de toezichthoudende rol op rechtmatigheid veel intensiever is. Of een contractduur uitvalt, wordt niet bepaald door de contractvorm. Het is afhankelijk van de sturing en beheersing door de opdrachtgever (bijvoorbeeld het monitoren van het aantal declaraties en sturen op doorlooptijden).

Het niet vergoeden van de no shows is niet in overeenstemming met de AmvB reële prijs. De kosten daarvan in rekening brengen bij klanten brengt daarnaast kosten met zich mee voor incasso, die

bovendien complex zal zijn aangezien het over het algemeen klanten betreft met weinig of geen financiële draagkracht.

Het managen van de wachtlijsten vraagt om een behoorlijke inzet van menskracht aangezien die per aanbieder zeer volatiel is, de wachtlijsten veranderen dagelijks. Een eventuele besparing zal slechts zeer beperkt van omvang zijn en niet opwegen tegen de kosten die het managen van de wachtlijsten met zich meebrengt.

De afgelopen jaren werd met aanbieders afgerekend op basis van output financiering (vast bedrag per cliënt per maand). Dat bracht met zich mee dat er nauwelijks sprake kon zijn van onrechtmatige declaraties. Op dit moment kennen we voor huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding en vanaf volgend jaar ook voor individuele begeleiding echter prestatiefinanciering (vergoeding op basis van daadwerkelijke geleverde ondersteuning). Dat vraagt van aanbieders een striktere registratie en administratie van geleverde dienstverlening. Bovendien zal met dit model alleen de daadwerkelijk geleverde ondersteuning afgerekend worden. Dit jaar en de jaren daarna zal daarom de controle op de rechtmatigheid van declaraties en betalingen worden geïntensiveerd.

Wij hebben daarnaast in het nieuwe contract, ten aanzien van individuele begeleiding, oog voor de financiële krapte van gemeenten door over te stappen op prestatiefinanciering, waardoor verwacht wordt, in deze krappe arbeidsmarkt, de grip op de uitgaven te vergroten.

Concluderend verhouden een budgetplafond en taakgerichte bekostiging zich slecht met de wettelijke taak en verplichting om passende ondersteuning te leveren, om redenen die hierboven reeds genoemd zijn.

Zienswijze Gemeente Hardinxveld-Giessendam (definitieve versie)

Inleidende opmerkingen

1. Niet behalen ombuigingen

Daarnaast zijn wij onaangenaam verrast over het uitblijven van de beoogde ombuigingen. Uit uw jaarstukken 2025, de voorjaarsbrief 2026 en de begroting 2027 maken wij op dat u een groot deel van de ombuigingen uit de Bestuurlijke Opdracht 'Een toekomstbestendig Sociaal Domein' loslaat. Dit staat in contrast met uw Najaarsbrief 2025, waarin nog werd aangegeven dat de uitvoering van deze maatregelen volgens verwachting verliep. Hoewel de omvang van de ombuigingen eerder al naar beneden was bijgesteld, komt deze ontwikkeling voor ons onverwacht, vooral omdat een duidelijke toelichting ontbreekt.

Dit vinden wij des te opvallender, omdat wij als gemeenteraad hier in eerdere zienswijzen en bestuurlijke overleggen herhaaldelijk aandacht voor hebben gevraagd. Daarnaast signaleren wij dat ook andere gemeenteraden in hun zienswijzen vergelijkbare zorgen hebben geuit over het gebrek aan inzicht in de gemaakte keuzes en de actuele stand van zaken rondom de ombuigingsmaatregelen. Desondanks blijft een nadere toelichting nog altijd uit.

Reactie:

Wij herkennen uw eerdere zienswijze en de daarin geuite twijfels over de haalbaarheid van de extra uitstroomambitie. Tegelijk constateren wij dat wij destijds – mede op basis van de toen beschikbare inzichten en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt – hebben ingezet op het maximaal vergroten van uitstroom, zonder dat voldoende scherp was onderbouwd in hoeverre dit structureel realiseerbaar was voor onze doelgroep. In de uitvoering is gebleken dat de aannames hierover te optimistisch waren, onder andere door de sneller dan verwachte verzwaring van het bestand en de beperkte uitstroomkansen.

Wij hebben hierop gereflecteerd in onze P&C-cyclus, onder andere via risicoparagrafen en bijstellingen in voortgangsrapportages. Tegelijk erkennen wij dat deze reflectie nadrukkelijker en explicieter naar voren had mogen komen in relatie tot de bestuurlijke opdracht als geheel. Met de huidige bijstelling maken wij deze herijking expliciet en kiezen wij voor een realistischer, beter onderbouwde koers, waarin ambitie en haalbaarheid beter in balans zijn en waarin wij scherper sturen op wat daadwerkelijk beïnvloedbaar is binnen onze uitvoering.

Jaarrekening 2025

2. Waardering

Uw jaarverslag laat zien dat u in 2025 onverminderd heeft ingezet op de dienstverlening vanuit de verschillende wetten in het sociaal domein. Wij willen onze dank en waardering uitspreken voor de inzet van uw medewerkers in de afgelopen periode. In een tijd waarin de GR Sociaal met de nodige uitdagingen te maken heeft, blijven uw medewerkers zich dagelijks inzetten voor onze inwoners. U geeft aan geen verzoek te doen voor een resultaatsbestemming. Wij kunnen ons hierin vinden.

Reactie

Het Dagelijks Bestuur (DB) dankt de gemeenteraad voor de uitgesproken waardering.

Voorjaarsbrief 2026

3. Ontwikkelen naar werk - Uitstroom

De grootste wijziging van lasten en baten zien we op het onderdeel Inkomensondersteuning. Wij vinden het terecht dat u voor 2026 een realistischere doelstelling hanteert aangaande de uitstroom van bijstandsklanten. Immers, we hebben de afgelopen jaren, en in het bijzonder in onze gemeente, gezien dat uitstroom erg lastig is gebleken. Desondanks vragen wij u zich onverminderd in te spannen voor het stimuleren van uitstroom uit de bijstand, zodat grote tekorten op de BUIG-middelen, zo veel mogelijk worden voorkomen.

Reactie:

Wij herkennen en onderschrijven uw oproep. Voor 2026 hanteren wij een realistische doelstelling, terwijl wij ons tegelijkertijd onverminderd blijven inzetten om de uitstroom uit de bijstand te vergroten. Binnen de opgave Ontwikkelen naar Werk richten wij ons gericht op het verbeteren van uitstroomkansen. Dit doen we onder meer door bemiddeling en begeleiding anders in te richten, de aansluiting op de arbeidsmarkt te versterken via een andere benadering van werkgevers en door ontwikkelplekken te versterken en uit te breiden. Ook creëren we meer ruimte voor parttime werk wanneer fulltime arbeid niet haalbaar is, en werken we samen met de uitvoering aan een realistisch perspectief op de arbeidsmarkt – waarbij de meest gewenste baan niet altijd de meest haalbare blijkt.

Tegelijkertijd opereren wij vanuit een realistisch beeld van zowel de doelgroep als de arbeidsmarkt. Door te sturen op een combinatie van uitstroom, ontwikkeling en participatie, zetten wij in op duurzame resultaten en dragen wij bij aan het beheersen van de BUIG-tekorten.

Begroting 2027

4. Opgave Bestaanszekerheid

Binnen de meerjarenbegroting blijft de ontwikkeling van de inkomensondersteuning voor ons een belangrijk financieel aandachtspunt. Wij zien dat de inzet op bestaanszekerheid de afgelopen jaren is versterkt, onder meer door de doorontwikkeling van bestaanszekerheidsgesprekken en een proactieve uitvoering van het minimabeleid, waardoor meer inwoners zijn bereikt. Dat het gebruik van minimaregelingen zich inmiddels stabiliseert, beschouwen wij als een logische ontwikkeling na deze intensieve inzet. Tegelijk constateren wij dat deze stabilisatie mede samenhangt met een blijvend hoog beroep op de bijstand. Dit benadrukt voor ons het belang van blijvende gezamenlijke aandacht voor preventie, vroegsignalering en het versterken van de financiële zelfredzaamheid van inwoners.

Reactie:

Wij delen deze duiding en kunnen ons volledig vinden in uw analyse. De ontwikkeling dat het gebruik van minimaregelingen zich stabiliseert na de intensivering van het bereik achten wij verklaarbaar, evenals de samenhang met het blijvend hoge beroep op de bijstand. Dit benadrukt ook naar ons oordeel het belang van een blijvende inzet op preventie en vroegsignalering, evenals het verder versterken van de financiële zelfredzaamheid van inwoners.

Daarbij merken wij op dat het wetsvoorstel proactieve dienstverlening mogelijk nog van invloed kan zijn op het gebruik van minimaregelingen, doordat inwoners in de toekomst (nog) gericht en eerder in beeld komen. Wij blijven hier gezamenlijk met u op inzetten.

5. Opgave Ontwikkelen naar werk

De herziene Participatiewet (Participatiewet in Balans) geeft een breder perspectief op participatie, waarbij de directe focus niet langer uitsluitend gericht is op betaald werk. Toch weten we vanuit de data dat er in Hardinxveld-Giessendam nog een relatief grote groep inwoners in de bijstand verkeert (ongeveer 30%), waarvan u inschat dat zij, eventueel met de nodige ondersteuning, bemiddelbaar zijn naar werk. Zoals al eerder aangegeven bij de reflectie op de Voorjaarsbrief, vragen wij u dan ook met klem zich te blijven inzetten op deze groep.

Reactie:

Wij onderschrijven uw oproep om ons blijvend in te zetten voor de groep inwoners met reële kansen op uitstroom naar werk. Juist voor deze groep zetten wij binnen Ontwikkelen naar Werk gericht in op intensievere bemiddeling en begeleiding, een betere aansluiting op de arbeidsmarkt en het versterken van de uitvoering, met als doel de stap naar betaald werk daadwerkelijk te realiseren.

Tegelijk past deze inzet binnen de bredere lijn van de Participatiewet in Balans, waarin naast uitstroom ook ontwikkeling en participatie centraal staan. Door gericht te differentiëren binnen de doelgroep, zorgen wij ervoor dat inwoners met arbeidsmarktperspectief maximaal worden ondersteund richting werk.

6. Opgave Zorgen voor Ondersteuning – Individuele begeleiding

Op individuele begeleiding laat de begroting GR Sociaal 2027 een forse stijging zien in lasten. U stelt dat het gaat om een autonome groei van klanten. We zien steeds vaker complexere, meervoudige problematiek die om een zwaardere indicatie vraagt. Met de beweging Wmo naar de voorkant bij lichtere vormen van begeleiding hopen we de toename te dempen. Ons sociaal team probeert mee te buigen in de complexere (psychische) problematiek bij inwoners waarmee zij en ook de Wmo geconfronteerd wordt. Zo is onlangs bij de invulling van een ontstane vacature op maatschappelijk werk expliciet voor gekozen om een nieuwe medewerker met GGZ-expertise aan te trekken. De goede samenwerking en afstemming tussen het sociaal team en de Wmo-consulenten bij hulpvragen hopen we met u voort te zetten.

Reactie:

Vanaf 2025 is sprake van een duidelijke stijging in het aantal cliënten. Dit komt onder andere doordat cliënten die voorheen via de maatschappelijke opvang individuele begeleiding ontvingen, zijn overgegaan naar begeleiding vanuit de Wmo. Daarnaast heeft het wegwerken van wachtlijsten bij de toegang tot geïndiceerde Wmo-ondersteuning geleid tot een toename van het aantal cliënten. De verwachting is dat deze stijging in ieder geval in de eerste helft van 2026 nog doorzet. De verschuiving van cliënten uit de maatschappelijke opvang naar reguliere individuele begeleiding heeft niet alleen geleid tot meer cliënten, maar ook tot een zwaardere doelgroep binnen de Wmo.

Tegelijkertijd neemt het aantal lichtere begeleidingstrajecten af, omdat deze vaker door het voorliggend veld worden opgepakt. Hoewel dit een gewenste ontwikkeling is, zorgt dit per saldo voor een zwaardere functiemix en daardoor hogere gemiddelde kosten per cliënt.

Uiteraard geldt dat wanneer er (meer) specialistische expertise aanwezig is bij het wijkteam er voor meer inwoners passende ondersteuning geboden kan worden vanuit hen. Wij onderschrijven hierbij het belang van de samenwerking tussen de Wmo-consulenten en het wijkteam zodat zij gezamenlijk kunnen afstemmen voor welke inwoners ondersteuning vanuit het wijkteam passend is.

7. Opgave Zorgen voor Ondersteuning – Huishoudelijke ondersteuning

We zijn blij om te lezen dat de GR Sociaal de gemeenteraden betreft bij een nieuwe invulling van reablement, ook al is de toekomst van de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp binnen de Wmo nog onzeker. In de Voorjaarsnota van het Rijk staat wordt al rekening gehouden met de afschaffing van de huishoudelijke hulp per 1 januari 2029. In de meicirculaire wordt deze mutatie verwerkt.

Reactie:

Het voornemen om huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2029 uit de Wmo te halen, is nog onderwerp van nadere uitwerking en politieke besluitvorming. Op dit moment is daarom nog onduidelijk of, en zo ja op welke wijze, deze wijziging wordt doorgevoerd en of deze juridisch houdbaar is.

Naar aanleiding van het regeerakkoord en het daarin opgenomen kabinetsvoornemen om de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning per 2029 af te schaffen, heeft het Dagelijks Bestuur, in overleg met de toezichthouder, besloten om een stelpost op te nemen ter hoogte van de budgetuitname zoals opgenomen in de meicirculaire. Deze stelpost is verwerkt in de eerste begrotingswijziging. Recent heeft het Dagelijks Bestuur besloten om aanvullend ook het verschil tussen de Rijksvergoeding en de werkelijke kosten als stelpost in de begroting op te nemen. Deze verwerking zal plaatsvinden via een tweede begrotingswijziging.

8. Opgave Zorgen voor Ondersteuning - Kostenstijging

Daarnaast is de invoering van de eigen bijdrage in de Wmo door het Rijk uitgesteld naar 1 januari 2028. We zien hierbij het risico dat het verschil tussen de bijdragen van het Rijk en onze kosten nog verder toeneemt. Wij vragen u om de effecten van de landelijk voorgenomen maatregelen voor onze regio vroegtijdig door te rekenen, waar mogelijk al in de begroting te verwerken en ons hierover proactief te informeren.

Reactie:

Ten aanzien van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage bestaat nog geen definitieve duidelijkheid. De invoering is reeds meerdere malen uitgesteld en staat momenteel gepland per 1 januari 2028. De verwachte financiële effecten van dit uitstel zijn dan ook verwerkt in de begroting vanaf 2028.

Wij onderschrijven het belang om ontwikkelingen op rijksniveau nauwgezet te blijven volgen en zullen dit blijven doen.

9. Tot slot

Verzocht wordt om voor de begrotingsbehandelingen van de gemeentebegroting in november 2026 inzicht te geven in de besluitvorming en implementatie van de diverse ombuigingsvoorstellen zodat de effecten meegenomen betrokken kunnen worden bij de behandeling hiervan. Daarbij is het van belang om tot snelle besluitvorming en implementatie van de ombuigingsvoorstellen te komen gezien de sterk oplopende kosten.

Reactie:

Het Dagelijks Bestuur onderschrijft het belang van tijdige duidelijkheid over de besluitvorming en implementatie van de ombuigingsmaatregelen, zodat gemeenten de financiële effecten kunnen betrekken bij de voorbereiding en behandeling van hun begroting voor 2027.

Voor 16 van de 44 voorgestelde maatregelen zijn het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur bevoegd om besluitvorming in gang te zetten. Deze maatregelen worden ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur in de vergadering van 9 juli 2026.

De overige 28 ombuigingsmaatregelen vallen onder de verantwoordelijkheid van de deelnemende gemeenten. Deze maatregelen worden de komende periode in gezamenlijkheid met gemeenten nader uitgewerkt. Daarbij worden de ingediende zienswijzen betrokken, zodat de verdere concretisering kan aansluiten bij de lokale uitvoeringspraktijk, bestuurlijke prioriteiten en het politieke draagvlak binnen de afzonderlijke gemeenten.

Over de voortgang van de uitwerking en de besluitvorming worden gemeenten geïnformeerd.

Zienswijze gemeente Hendrik-Ido-Ambacht (definitieve versie)

Inleidende opmerkingen

1. Waardering

In de eerste plaats spreken wij onze waardering uit voor de inzet van uw medewerkers in de afgelopen periode. Ondanks de roerige periode waarin de GR Sociaal verkeert, staan uw medewerkers dagelijks klaar om onze inwoners bij te staan met hulp en ondersteuning op het gebied van bestaanszekerheid, maatschappelijke ondersteuning en de begeleiding naar werk. Hiervoor bedanken wij de medewerkers van de GR Sociaal en spreken we onze waardering naar hen toe uit.

Reactie

Het Dagelijks Bestuur (DB) dankt de gemeente voor de uitgesproken waardering.

Jaarrekening 2025, de voorjaarsbrief 2026 en de begroting 2027

2. Informatievoorziening

De huidige informatievoorziening vanuit de GR Sociaal beperkt ons in onze kaderstellende rol. In onze zienswijzen van de afgelopen jaren hebben wij steeds om een verbetering gevraagd van de informatievoorziening. Alhoewel het dashboard zich steeds verder ontwikkeld, is er nog altijd geen koppeling gemaakt tussen aantallen en financiën. Hierdoor ontbreekt het onze gemeente aan voldoende mogelijkheden om op de voorliggende opgaven te kunnen sturen. De gevolgen hiervan zien wij nu in uw jaarstukken 2025, de voorjaarsbrief 2026 en begroting 2027. Door deze manier van handelen voelen wij ons inmiddels gepasseerd als gemeenteraad doordat wij niet op een zorgvuldige wijze invulling kunnen geven aan onze kaderstellende rol. Wij vragen u, om in uw reactie op onze zienswijze hierop te reflecteren en daarbij ook aan te geven hoe u alsnog aan ons verzoek om betere informatievoorziening invulling gaat geven. Specifiek doelen wij hierbij op de koppeling tussen aantallen en de financiële systemen. Wanneer is deze koppeling gerealiseerd?

Reactie:

Wij vinden het spijtig te horen dat u zich als gemeenteraad gepasseerd voelt in uw kaderstellende rol. Dat is nadrukkelijk niet onze intentie. Tegelijkertijd herkennen wij de wens om de informatievoorziening, en in het bijzonder de koppeling tussen aantallen en financiën, verder te versterken. Wij onderstrepen het belang hiervan en hebben de doorontwikkeling van de dashboards dan ook hoog op onze prioriteitenlijst staan.

Wij moeten echter ook constateren dat het realiseren van een robuuste koppeling tussen data en financiële systemen een omvangrijke en complexe opgave is, die een aanzienlijke tijds- en capaciteitsinvestering vraagt. Deze capaciteit is, mede door krapte op de arbeidsmarkt, beperkt beschikbaar. Momenteel wordt gewerkt aan het verbeteren van de datastructuur en het in kaart brengen van zowel korte als lange termijn verbeteringen. Op basis hiervan worden de dashboards stapsgewijs doorontwikkeld, met als doel trends, aantallen en financiële ontwikkelingen beter in samenhang inzichtelijk te maken. De eerste resultaten hiervan worden begin 2027 verwacht.

Wij blijven hierover transparant richting uw raad en zetten ons in om u, binnen de beschikbare mogelijkheden, zo goed mogelijk te ondersteunen in uw kaderstellende rol.

3. Kostenstijging

In eerdere zienswijzen hebben wij daarnaast herhaaldelijk gewezen op onze ernstige zorgen over de betaalbaarheid van het sociaal domein. Naast het 'ravijnjaar' zien we dat we van een gemeentelijke bijdrage van € 17,1 miljoen in de begroting 2024 naar een bijdrage gaan van inmiddels € 22,4 miljoen in de begroting 2027. Alhoewel indexaties hierbij een rol spelen, moeten we constateren dat de door u ingezette ombuigingen niet tot een afvlakking van deze kostenstijging hebben geleid. Onze zorgen worden versterkt door de verwachte effecten van het nieuwe landelijke coalitieakkoord. Zo is het Rijk voornemens per 1 januari 2029 de huishoudelijke hulp uit de Wmo te schrappen. In de Voorjaarsnota is deze beleidswijziging financieel vertaald naar een uitname van € 1,01 miljard euro uit het gemeentefonds. Daarnaast is de invoering van de eigen bijdrage in de Wmo door het Rijk uitgesteld naar 1 januari 2028. We zien hierbij het risico dat het verschil tussen de bijdragen van het Rijk en onze kosten nog verder toeneemt. Wij vragen u om de effecten van de landelijk voorgenomen maatregelen voor onze regio vroegtijdig door te rekenen en ons hierover proactief te informeren.

Reactie:

Het voornemen om huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2029 uit de Wmo te halen, is nog onderwerp van nadere uitwerking en politieke besluitvorming. Op dit moment is daarom nog onduidelijk of, en zo ja op welke wijze, deze wijziging wordt doorgevoerd en of deze juridisch houdbaar is.

Naar aanleiding van het regeerakkoord en het daarin opgenomen kabinetsvoornemen om de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning per 2029 af te schaffen, heeft het Dagelijks Bestuur, in overleg met de toezichthouder, besloten om een stelpost op te nemen ter hoogte van de budgetuitname zoals opgenomen in de meicirculaire. Deze stelpost is verwerkt in de eerste

begrotingswijziging. Recent heeft het Dagelijks Bestuur besloten om aanvullend ook het verschil tussen de Rijksvergoeding en de werkelijke kosten als stelpost in de begroting op te nemen. Deze verwerking zal plaatsvinden via een tweede begrotingswijziging.

Ten aanzien van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage bestaat nog geen definitieve duidelijkheid. De invoering is reeds meerdere malen uitgesteld en staat momenteel gepland per 1 januari 2028. De verwachte financiële effecten van dit uitstel zijn dan ook verwerkt in de begroting vanaf 2028.

Wij onderschrijven het belang om ontwikkelingen op rijksniveau nauwgezet te blijven volgen en zullen dit blijven doen.

4. Niet behalen ombuigingen

Wij zijn onaangenaam verrast door het niet behalen van de beoogde ombuigingen. Uit uw jaarstukken 2025, voorjaarsbrief 2026 en begroting 2027 maken wij op dat u de beoogde ombuigingen uit de Bestuurlijke Opdracht 'Een toekomstbestendig Sociaal Domein' voor het grootste deel loslaat. Dit, nadat u in uw Najaarsbrief 2025 aangaf dat de realisatie van de ombuigingen naar verwachting verliep. Alhoewel de verwachte omvang van deze ombuigingen al eerder neerwaarts is bijgesteld, komt deze aankondiging als een onaangename verrassing. Juist omdat er ook deze keer geen toelichtende verklaring wordt gegeven. Dit bevreemdt ons des te meer, omdat wij hier als gemeenteraad in eerdere zienswijzen en bestuurlijke overleggen herhaaldelijk aandacht voor hebben gevraagd. Daarbij constateren wij dat ook andere gemeenteraden in hun zienswijzen vergelijkbare zorgen hebben geuit over het ontbreken van inzicht in de gemaakte keuzes en de feitelijke stand van zaken rondom de ombuigingsmaatregelen. Desondanks blijft een nadere onderbouwing uit. Wij constateren daarom dat er sprake is van een structureel probleem in de navolgbaarheid en transparantie van de maatregelen die door de GR Sociaal worden ingezet, hetgeen het voor raden bemoeilijkt om hun kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen. Wij verzoeken u klemmend alsnog een toelichtende verklaring te verstrekken voor de laatste neerwaartse bijstelling in uw reactie op onze zienswijze.

Reactie:

Wij herkennen uw eerdere zienswijze en de daarin geuite twijfels over de haalbaarheid van de extra uitstroomambitie. Tegelijk constateren wij dat wij destijds – mede op basis van de toen beschikbare inzichten en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt – hebben ingezet op het maximaal vergroten van uitstroom, zonder dat voldoende scherp was onderbouwd in hoeverre dit structureel realiseerbaar was voor onze doelgroep. In de uitvoering is gebleken dat de aannames hierover te optimistisch waren, onder andere door de sneller dan verwachte verzwaring van het bestand en de beperkte uitstroomkansen.

Wij hebben hierop gereflecteerd in onze P&C-cyclus, onder andere via risicoparagrafen en bijstellingen in voortgangsrapportages. Tegelijk erkennen wij dat deze reflectie nadrukkelijker en explicieter naar voren had mogen komen in relatie tot de bestuurlijke opdracht als geheel. Met de huidige bijstelling maken wij deze herijking expliciet en kiezen wij voor een realistischer, beter onderbouwde koers, waarin ambitie en haalbaarheid beter in balans zijn en waarin wij scherper sturen op wat daadwerkelijk beïnvloedbaar is binnen onze uitvoering.

5. Taken

Lokaal herbezinnen wij ons op de taken die we bij de GR Sociaal neerleggen. Aan de hand van het overzicht van mogelijke ombuigingsmaatregelen zijn wij als gemeente gaan afwegen welke maatregelen wij lokaal willen realiseren. Dit omdat wij verwachten dat lokale uitvoering tot een ombuiging leidt zonder dat het de dienstverlening aan onze inwoners in negatieve zin raakt. Wij zijn voornemens om specifiek voor wat betreft de inburgeringstaken en de begeleiding van inwoners in de bijstand met klantprofiel 3 te verkennen hoe lokale uitvoering van de taken gerealiseerd kan worden, ongeacht regionale besluitvorming over de betreffende ombuigingsmaatregelen. Wij gaan hierover graag in gesprek met de GR Sociaal en gaan uit van uw medewerking aan deze verkenning.

Reactie:

Wij nemen kennis van uw voornemen om u lokaal te herbezinnen op de taken die bij de GR Sociaal zijn belegd. Het staat gemeenten vanzelfsprekend vrij om zich te bezinnen op taken die zij aan de GR

hebben gedelegeerd dan wel gemandateerd. Wij respecteren die afweging en erkennen dat dit kan bijdragen aan het realiseren van lokale beleidsdoelen, waaronder mogelijke ombuigingen.

Ten aanzien van uw voornemen om de begeleiding van inwoners met klantprofiel 3 lokaal te verkennen, merken wij op dat dit onderwerp reeds wordt meegenomen binnen het proces rondom het transformatieplan sociale infrastructuur. Wij vinden het van belang om deze verkenningen goed op elkaar te laten aansluiten, zodat samenhang en consistentie in de uitvoering behouden blijven.

Met betrekking tot de inburgeringstaken willen wij benadrukken dat de samenhang met participatie groot is. Effectieve uitvoering vraagt om een integrale benadering, waarbij intensieve samenwerking tussen betrokken partijen essentieel is om inwoners optimaal te ondersteunen richting meedoen en (arbeids)participatie.

Wij gaan hierover graag met u in gesprek. Uiteraard zijn wij bereid om medewerking te verlenen aan uw verkenningen en om gezamenlijk te bezien wat dit betekent voor de uitvoering, samenhang en kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners.

Tot slot

6. Evaluatie

Naar wij begrepen hebben loopt op dit moment een evaluatie van de GR Sociaal, zoals opgenomen in artikel 54 van de Regeling GR Sociaal. Deze evaluatie gaat onder meer in op de samenwerkingsafspraken en taken van de GR Sociaal. In artikel 54 staat dat de uitkomsten van de evaluatie ter besluitvorming aan de gemeenten worden voorgelegd. We verwelkomen deze evaluatie. Wij verzoeken u gemeenteraden expliciet hierbij te betrekken en zien uit naar een inhoudelijk gesprek met u over deze uitkomsten.

Reactie:

Gemeenteraden zijn reeds actief betrokken bij deze evaluatie. Raadsleden zijn uitgenodigd om via een vragenlijst hun ervaringen en aandachtspunten te delen. Daarnaast hebben er diverse groepsinterviews plaatsgevonden waarin ook verdiepende inzichten zijn opgehaald.

De uitkomsten van de evaluatie zullen in de tweede helft van dit jaar beschikbaar komen. Gemeenten, en daarmee ook de gemeenteraden, worden nadrukkelijk betrokken bij het vervolgproces en het gesprek over de resultaten en mogelijke vervolgstappen. Wij zien uit naar het inhoudelijke gesprek met u hierover.

Zienswijze gemeente Papendrecht (definitieve versie)

Inleidende opmerkingen

1. Woord van dank

Voordat we daarop ingaan, willen we eerst stilstaan bij iets anders. De stukken laten zien dat medewerkers van de GR Sociaal zich, ondanks een moeilijke periode sinds de "klokkenluidersbrief", met blijvende inzet hun werk hebben voortgezet. Dat waarderen wij zeer en we vragen u dit ook aan alle medewerkers mee te geven.

Met het vastgestelde herstel- en verbeterplan is de organisatie in een nieuwe fase gekomen, gericht op herstel van vertrouwen en veiligheid. We hopen dat dit plan rust brengt en bijdraagt aan een veilige en prettige werkomgeving voor iedereen. We blijven graag op de hoogte van de voortgang en wensen u veel succes in dit proces.

Reactie:

Het Dagelijks Bestuur (DB) dankt de gemeenteraad voor de uitgesproken waardering.

Voorjaarsbrief 2026

2. Informatievoorziening

Complimenten voor de verbeterslag die is gemaakt op de Voorjaarsbrief. Vorig jaar vroegen we via de zienswijzebrief om nog meer gemeentespecifiek inzicht te geven in de ontwikkelingen per gemeente. Met toevoeging van de laatste paragraaf "aantallen per gemeente" bent u aan dit verzoek

tegemoetgekomen. Dit geeft meer inzicht in de ontwikkelingen per voorziening waarmee duidelijker wordt welke aandachtspunten er zijn om op te sturen.

Reactie

Het DB dankt de gemeenteraad voor de uitgesproken complimenten.

3. Kostenstijging

De kosten stijgen ten opzichte van de primaire begroting 2026 met € 20,1 miljoen. Waarvan € 19,5 miljoen voor rekening van de gemeenten, na aftrek van baten uit het Europees Sociaal Fonds t.w.v. (afgerond) € 0.6 miljoen. Deze stijging komt grotendeels door autonome factoren, zoals de groei van het aantal klanten, loon- en prijsindexaties en overige autonomie ontwikkelingen. We vragen u uiteraard om er alles aan te doen deze kosten lopende het jaar niet verder op te laten lopen, dan wel, deze stijging weer teniet te doen.

Reactie:

Wij herkennen de door u geschetste ontwikkeling van stijgende kosten, die grotendeels het gevolg is van autonome factoren zoals volumegroei en loon- en prijsontwikkelingen. Tegelijkertijd merken wij op dat gemeenten voor een belangrijk deel ook worden gecompenseerd voor deze stijgingen via middelen vanuit het Rijk.

Dit neemt niet weg dat de financiële druk in de praktijk voelbaar blijft. Wij blijven ons inzetten om, binnen de gegeven kaders, samen met gemeenten te zoeken naar een balans tussen betaalbaarheid, rechtmatigheid en passende ondersteuning voor inwoners. Daarbij blijven wij transparant over zowel de kostenontwikkelingen als de (on)mogelijkheden om hierin te sturen. Daarbij merken wij nadrukkelijk op dat aanvullende beheersmaatregelen in veel gevallen ook beleidsmatige en maatschappelijke afwegingen vragen.

Begroting 2027

4. Ombuigingen

De ontwerpbegroting toont hogere kosten, resulterend in een grotere gemeentelijke bijdrage dan eerder werd voorzien. U schrijft dat dit met name komt door autonome ontwikkelingen en een aantal technische mutaties. Wij begrijpen dit, maar het baart ons ook zorgen.

Vorig jaar vroegen wij in onze zienswijze aandacht voor het feit dat ook onze gemeente kampt met tekorten. Ondanks dat, konden wij op dat moment mede door de geformuleerde bestuurlijke opdracht Toekomstbestendig Sociaal Domein, nog net onze begroting sluitend krijgen. We hebben oog voor de redenen die ten grondslag liggen aan het tekort. Toch is het jammer dat de bestuurlijke opdracht niet heeft geleid tot structurele oplossingen. Dit resulteert voor ons nu namelijk alsnog in een groot tekort op onze begroting.

Zoals altijd, maar nu dus meer dan ooit, vraagt dit van onze gemeente dat wij onze bestedingen kritisch tegen het licht moeten houden. Hierbij zal de gemeente Papendrecht ook naar alle de verbonden partijen kijken. Het stemt ons positief dat u samen met onze gemeente begin dit jaar bent gaan werken aan een nieuw plan met maatregelen die alsnog de noodzakelijke besparingen moeten opleveren. Ook de wijze waarop - samen, open en transparant - waarden we zeer. U stuurde de voorstellen als bijlage voor een oordeel daarover mee met deze P&C-stukken.

Reactie

Uiteraard voelen wij ons medeverantwoordelijk voor het betaalbaar houden van de uitvoering van onze taken. Dit is ook expliciet de kern van de bestuurlijke opdracht en de actualisatie daarvan. Binnen deze kaders werken wij continu aan het beheersen van de uitgaven en het vergroten van de doelmatigheid.

5. Begrotingstechnische maatregelen

Wij zullen ons aandeel in de te maken keuzes nemen aangezien wij beseffen dat ons beleid en de keuzes die we maken, een groot aandeel vormt in de uitgaven voor de uitvoering. Dit betekent echter wel dat we keuzes moeten maken die onze inwoners gaan raken, wat pijnlijk is. Wij hechten eraan om maatregelen met een negatieve impact op onze inwoners als laatste toe te passen en te starten met begrotingstechnische maatregelen en maatregelen gericht op de bedrijfsvoering van de GR Sociaal. Daarom vragen we u nadrukkelijk vanuit uw rol, om parallel ook opnieuw kritisch te kijken naar mogelijke besparingen die u in uw organisatie kunt realiseren op andere vlakken, zoals in de structuur

van management en organisatie, bedrijfsvoering, via digitalisering, efficiëntere werkwijzen en samenwerking. Hierbij verwachten we bijvoorbeeld dat u kritisch kijkt naar de huidige managementstructuur met meerdere, dikke managementlagen, de externe inhuur en invulling van vacatureruimte. Dit doen we als gemeente voor onze eigen organisatie en verwachten we daarom ook van u als verlengd lokaal bestuur.

Wij verwachten van u dat u een even grote inspanning doet om de tekorten teniet te doen, als wij als gemeente doen. Omdat meerdere maatregelen die worden voorgesteld direct impact hebben op onze inwoners, vinden wij het redelijk om van u een gelijkwaardige inspanning te mogen verwachten om de lasten te verdelen. Concreet spreken wij de expliciete verwachting uit dat u in vergelijkbare mate bijdraagt aan de ombuigingsopgave in Papendrecht. Wij hebben de overtuiging dat een slankere managementstructuur en scherpere benadering van externe inhuur niet ten koste hoeft te gaan van de kwaliteit van bedrijfsvoering richting onze inwoners. We zien graag dat u op deze verwachting expliciet een terugkoppeling geeft aan de gemeenteraden. Verder geven we u als overweging mee om hierbij ook de effecten van de voorgestelde bezuinigingen op uw organisatie te betrekken.

We doen daarnaast een klemmend beroep op u, om maximaal gebruik te maken van de ruimte die er is om door middel van de technische uitgangspunten de begroting zo ver mogelijk naar beneden bij te stellen. We constateren dat deze maatregelen primair gericht zijn op financiële beheersbaarheid en ramingsdiscipline in een periode van grote onzekerheden, waaronder landelijke beleidsontwikkelingen. We onderkennen dat een deel van de maatregelen is gebaseerd op aannames en verwachtingen, waarvan de uiteindelijke effecten zich in de praktijk moeten bewijzen. Dit brengt een risico met zich mee dat de financiële uitkomsten anders kunnen zijn dan nu geraamd.

Reactie:

Wij waarderen uw inzet om, ondanks de lastige keuzes, de impact op inwoners zo veel mogelijk te beperken. Wij herkennen uw oproep om ook binnen de GR Sociaal kritisch te blijven kijken naar mogelijkheden voor besparingen, met name op het gebied van bedrijfsvoering.

In dat kader kunnen wij aangeven dat wij hier reeds nadrukkelijk op sturen. De afgelopen twee jaar is een nullijn gehanteerd, waarbij de formatie niet is meegegroeid met de opgaven. Daarnaast is in de begroting 2026 al een structurele besparing van € 2 miljoen op de bedrijfsvoering ingeboekt. Dit onderstreept dat wij reeds scherpe keuzes hebben gemaakt binnen onze organisatie. Tegelijkertijd nemen wij uw oproep serieus en zeggen wij toe opnieuw kritisch te kijken naar de organisatiestructuur, bedrijfsvoering, waaronder digitalisering, efficiëntere werkwijzen en samenwerking. Daarbij betrekken wij nadrukkelijk ook de inzet van inhuur en de invulling van vacatureruimte. Zoals u aangeeft, vraagt dit van ons dezelfde mate van discipline die ook van gemeenten wordt gevraagd.

Daarnaast merken wij op dat de financiële ontwikkeling mede wordt beïnvloed door landelijke beleidswijzigingen, zoals de voorgenomen invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo en het mogelijk beëindigen van huishoudelijke ondersteuning binnen de Wmo:

- Ten aanzien van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage bestaat nog geen definitieve duidelijkheid. De invoering is reeds meerdere malen uitgesteld en staat momenteel gepland per 1 januari 2028. De verwachte financiële effecten van dit uitstel zijn dan ook verwerkt in de begroting vanaf 2028.
- Het voornemen om huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2029 uit de Wmo te halen, is nog onderwerp van nadere uitwerking en politieke besluitvorming. Op dit moment is daarom nog onduidelijk of, en zo ja op welke wijze, deze wijziging wordt doorgevoerd en of deze juridisch houdbaar is. Naar aanleiding van het regeerakkoord en het daarin opgenomen kabinetsvoornemen om de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning per 2029 af te schaffen, heeft het Dagelijks Bestuur, in overleg met de toezichthouder, besloten om een stelpost op te nemen ter hoogte van de budgetuitname zoals opgenomen in de meicirculaire. Deze stelpost is verwerkt in de eerste begrotingswijziging. Recent heeft het Dagelijks Bestuur besloten om aanvullend ook het verschil tussen de Rijksvergoeding en de werkelijke kosten als stelpost in de begroting op te nemen. Deze verwerking zal plaatsvinden via een tweede begrotingswijziging.

6. *Ontwikkelen naar Werk*

Uit de jaarrekening blijkt dat de tekorten vooral liggen op het vlak van de Participatiewet. Zeker op dit vlak vragen wij u extra scherp te zijn. In dezelfde vergadering waarin wij de jaarstukken en begroting voor deze zienswijze behandelen, ligt een voorstel voor tot aanvraag van de Vangnetuitkering BUIG over het jaar 2025. We zien daarin dat de trend is dat er meer mensen in de bijstand instromen dan uitstromen. Meer Papendrechtse inwoners dus, die van een laag inkomen moeten rondkomen. De vangnetaanvraag laat zien dat er veel gebeurt om mensen te ontwikkelen naar werk. En we beseffen ons dat de klantgroepen waar het om draait lastiger te bemiddelen zijn, vanwege het hoge aandeel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Toch vragen wij u om samen met de gemeente nog scherper te gaan kijken wie er in ons bijstandsbestand zit en of al het aanbod dat er is, wel voldoende past op onze lokale doelgroep. Want ondanks dat er veel gebeurt zien wij dat het bestand groeit. Dit tij willen wij graag keren.

Reactie:

Wij delen uw zorg over de ontwikkeling van het bijstandsbestand en de toenemende druk op de BUIG-middelen. Tegelijkertijd zien wij, zoals u ook benoemt, dat de samenstelling van de doelgroep complexer wordt en de afstand tot de arbeidsmarkt toeneemt, hetgeen directe invloed heeft op de uitstroom.

Binnen de voorgestelde ombuigingen, de nieuwe verordening werk & inkomen en het transformatieplan Sociale Infrastructuur zetten wij daarom in op een verdere aanscherping van ons beleid, uitvoering en aanpak. Dit betekent dat wij gericht sturen op de effectiviteit van instrumenten, een betere aansluiting op de doelgroep en het versterken van ontwikkelroutes. Daarmee werken wij aan het vergroten van de uitstroom waar mogelijk, en tegelijkertijd aan het beheersen van de groei van het bestand en de bijbehorende kosten.

7. *Speelveldverkenning Sociaal Domein*

Graag vragen wij u ook aandacht voor het volgende: In onze raadsvergadering van 10 juli 2025 hebben wij besloten tot het uitvoeren van een Speelveldverkenning Sociaal Domein. Deze verkenning moet leiden tot een scherper beeld van het sociaal domein in Papendrecht. Met deze verkenning versterken we de basis voor toekomstgerichte keuzes en een duidelijke koers. Bij die speelveldverkenning zijn drie vragen belangrijk: Wat doen we? Wie doet wat? En wat levert het op? Daar waar de uitkomsten van de Speelveldverkenning u als verbonden partij raken, zullen we deze delen. Mogelijk leiden deze tot overleg om bepaalde zaken in beleid of uitvoering te wijzigen of aan te passen. De planning is om de speelveldverkenning in 2026 af te ronden.

Reactie:

Wij nemen kennis van uw voornemen tot het uitvoeren van de Speelveldverkenning Sociaal Domein. Wij onderschrijven het belang van een dergelijke verkenning om te komen tot scherpe, toekomstgerichte keuzes over inrichting, taken en effecten binnen het sociaal domein. Wij stellen het op prijs dat u aangeeft de uitkomsten met ons te delen wanneer deze de GR Sociaal raken. Uiteraard zijn wij bereid om hierover het gesprek met u aan te gaan en gezamenlijk te bezien wat eventuele consequenties zijn voor beleid en uitvoering.

Wij zeggen u hierbij toe dat wij medewerking zullen verlenen aan deze verkenning, waar deze onze rol als verbonden partij raakt. Hierbij hechten wij eraan om samen te blijven werken aan een samenhangende en effectieve uitvoering voor inwoners.

Zienswijze gemeente Sliedrecht (definitieve versie)

Inleidende opmerkingen

1. *Waardering en continuïteit*

Wij willen als raad onze dank en waardering uitspreken voor de medewerkers van de GR Sociaal. Dagelijks staan zij klaar om onze inwoners te ondersteunen op het gebied van bestaanszekerheid, maatschappelijke ondersteuning en begeleiding naar werk.

Deze dank en waardering geldt in het bijzonder voor de afgelopen periode. Een periode waarin, naar aanleiding van berichtgeving over een anonieme brief van (oud-)medewerkers eind 2024, een ingrijpend onderzoek binnen en rond uw organisatie is uitgevoerd. Ondanks de impact en de interne

onrust die dit met zich heeft meegebracht, zijn uw medewerkers zich onverminderd blijven inzetten. Onze inwoners hebben daarbij geen negatieve gevolgen ondervonden en konden blijven rekenen op de ondersteuning die zij nodig hadden.

Reactie

Het Dagelijks Bestuur (DB) dankt de gemeenteraad voor de uitgesproken waardering.

2. Financiële context en bestuurlijke realiteit

De financiële positie van gemeenten staat structureel onder druk. Voor Sliedrecht betekent dit dat vanaf het ravijnjaar een noodzakelijke heroverweging van beleid en uitvoering onvermijdelijk is. Wij herkennen in de aanbiedingsbrief het spanningsveld dat het Dagelijks Bestuur schetst tussen oplopende kosten, vaststaand beleid en een beperkte rijkscompensatie. Dit spanningsveld is reëel en vraagt om scherpe keuzes. Uit de voorliggende stukken maken wij op dat de stijging van de lasten met name wordt veroorzaakt door autonome groei in aantallen en intensiteit van ondersteuning, door loon- en prijsontwikkelingen, door het bijstellen of laten vervallen van eerder ingeboekte maatregelen en door de uitbreiding en intensivering van wettelijke taken.

Reactie:

Uiteraard voelen wij ons medeverantwoordelijk voor het betaalbaar houden van de uitvoering van onze taken. Dit is ook expliciet de kern van de bestuurlijke opdracht en de actualisatie daarvan. Binnen deze kaders werken wij continu aan het beheersen van de uitgaven en het vergroten van de doelmatigheid.

Wij onderschrijven het belang van een heroverweging van beleid en uitvoering. In dat kader zullen wij bij volgende bestuurlijke momenten explicieter ingaan op mogelijke knoppen om aan te draaien, inclusief de consequenties daarvan voor de uitvoering, toegankelijkheid en kwaliteit van de ondersteuning. Daarbij merken wij nadrukkelijk op dat aanvullende beheersmaatregelen in veel gevallen ook beleidsmatige en maatschappelijke afwegingen vragen.

Jaarstukken 2025

3. Zorgen voor ondersteuning – Begeleiding en kortdurend verblijf

Uit de Jaarstukken 2025 maken wij op dat de extra uitstroomambitie binnen de bijstand niet is gerealiseerd en dat er sprake is van overschotten op de apparaatskosten. Tegelijkertijd constateren wij dat met name binnen de Wmo-begeleiding en het kortdurend verblijf sprake is van structurele overschrijdingen. Wij verzoeken u deze laatste ontwikkeling nadrukkelijk te duiden en aan te geven welke mogelijkheden u ziet om hier, binnen de geldende wettelijke kaders, meer grip op te krijgen.

Reactie:

Vanaf 2025 is sprake van een duidelijke stijging in het aantal cliënten. Dit komt onder andere doordat cliënten die voorheen via de maatschappelijke opvang individuele begeleiding ontvingen, zijn overgegaan naar begeleiding vanuit de Wmo. Daarnaast heeft het wegwerken van wachtlijsten bij de toegang tot geïndiceerde Wmo-ondersteuning geleid tot een toename van het aantal cliënten. De verwachting is dat deze stijging in ieder geval in de eerste helft van 2026 nog doorzet. De verschuiving van cliënten uit de maatschappelijke opvang naar reguliere individuele begeleiding heeft niet alleen geleid tot meer cliënten, maar ook tot een zwaardere doelgroep binnen de Wmo.

Tegelijkertijd neemt het aantal lichtere begeleidingstrajecten af, omdat deze vaker door het voorliggend veld worden opgepakt. Hoewel dit een gewenste ontwikkeling is, zorgt dit per saldo voor een zwaardere functiemix en daardoor hogere gemiddelde kosten per cliënt.

Voor de prijsontwikkeling wordt gerekend met de prijsindex OVA/PPC, die wordt gebruikt om tarieven in de zorg te indexeren. Deze index bestaat uit twee onderdelen:

- De OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling), die de verwachte stijging van salarissen en werkgeverslasten in de zorg weergeeft (loonontwikkeling).
- De PPC (Prijs Particuliere Consumptie), die de ontwikkeling van materiële kosten weergeeft op basis van algemene prijsinflatie (zoals kosten voor materialen en energie).

De gecombineerde indexatie (OVA/PPC) bedraagt voor 2026 5,13%. Er is gekozen voor deze index, omdat bij individuele begeleiding sprake is van vier verschillende cao's met uiteenlopende looptijden. De OVA/PPC-index biedt daarom een passend en uniform uitgangspunt voor de prijsontwikkeling.

Binnen de geldende wettelijke kaders zien wij verschillende mogelijkheden om hier meer grip op te krijgen:

- Zo zetten wij nadrukkelijk in op het versterken van het voorliggend veld. Wanneer meer cliënten via het wijkteam (als algemene voorziening) passende ondersteuning ontvangen, kan dit bijdragen aan het dempen van de instroom in maatwerkvoorzieningen en daarmee aan een stabilisatie of daling van de aantallen.
- Daarnaast zien wij mogelijkheden in het verder aanscherpen van de sturing op doelmatigheid en rechtmatigheid. Waar in het verleden veelal sprake was van outputfinanciering (een vast bedrag per cliënt), werken wij inmiddels – en in toenemende mate – met prestatiefinanciering, onder andere binnen huishoudelijke ondersteuning en vanaf volgend jaar ook binnen dagbesteding en individuele begeleiding. Dit vraagt van aanbieders een nauwkeuriger registratie van daadwerkelijk geleverde zorg. In dat kader zullen wij de controle op rechtmatigheid van declaraties en betalingen de komende periode verder intensiveren. Dit draagt bij aan meer inzicht, betere sturing en het voorkomen van onterechte of ondoelmatige uitgaven.
- Tot slot blijven wij inzetten op het gesprek met aanbieders over passende inzet van ondersteuning, het bevorderen van uitstroom waar mogelijk en het voorkomen van onnodig zware trajecten.

Voorjaarsbrief 2026

4. Realistisch begroten

De Voorjaarsbrief 2026 is financieel-technisch van aard, maar laat opnieuw zien dat eerder ingeboekte besparingen, zoals de herstelgerichte ondersteuning, niet haalbaar blijken. Daarnaast maakt de voorjaarsbrief duidelijk dat realistisch begroten leidt tot hogere bijdragen voor gemeenten en dat de ruimte voor incidenteel bijsturen beperkt is. Wij ondersteunen de beweging naar realistisch begroten, maar verzoeken u tegelijkertijd gemeenten tijdig te betrekken bij keuzes met een substantiële financiële impact, helder te onderscheiden welke ontwikkelingen autonoom zijn en waar daadwerkelijk sturingsmogelijkheden bestaan, en terughoudend te zijn met het doorschuiven van financiële risico's naar gemeenten zonder expliciete bestuurlijke afweging.

Reactie:

Wij herkennen de door u geschetste spanning tussen realistisch begroten en de financiële impact daarvan voor gemeenten. Wij waarderen uw steun voor de beweging naar meer realistische ramingen, juist omdat deze transparanter maken waar we gezamenlijk voor staan.

Tegelijkertijd begrijpen wij uw zorg over het niet realiseren van eerder ingeboekte besparingen en de beperkte ruimte om gedurende het jaar bij te sturen. In de praktijk blijkt dat aannames weerbarstig kunnen zijn door externe factoren en ontwikkelingen in vraag en doelgroep. Dit onderstreept het belang van zorgvuldige en realistische ramingen, maar ook van het tijdig blijven bijstellen van verwachtingen.

Wij onderschrijven uw oproep om gemeenten vroegtijdig te betrekken bij keuzes met een substantiële financiële impact. Wij zullen hier in onze planning- en controlcyclus nadrukkelijk aandacht voor blijven houden. Daarbij zetten wij in op het beter onderscheiden van autonome ontwikkelingen en beïnvloedbare factoren, zodat duidelijker wordt waar daadwerkelijk sturingsmogelijkheden liggen.

Tot slot delen wij uw punt dat terughoudend moet worden omgegaan met het doorschuiven van financiële risico's. Wij blijven ons inzetten om hierin een zorgvuldige balans te vinden, waarbij transparantie, tijdige bestuurlijke afweging en gezamenlijke verantwoordelijkheid centraal staan.

Begroting 2027

5. Niet behalen ombuigingen

Uit uw jaarstukken 2025, de voorjaarsbrief 2026 en de begroting 2027 maken wij op dat u de beoogde ombuigingen uit de Bestuurlijke Opdracht 'Een toekomstbestendig Sociaal Domein' voor een groot deel loslaat. Dit, terwijl u in de najaarsbrief 2025 nog aangaf dat de realisatie van deze ombuigingen

naar verwachting verliep. Hoewel de omvang van deze ombuigingen eerder al naar beneden was bijgesteld, komt deze ontwikkeling voor ons als een verrassing. Dit is mede ontstaan door het ontbreken van een duidelijke toelichting. Wij verzoeken u daarom om in uw reactie op onze zienswijze een duidelijke toelichting te geven op de laatste neerwaartse bijstelling.

Reactie:

We constateren dat wij destijds – mede op basis van de toen beschikbare inzichten en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt – hebben ingezet op het maximaal vergroten van uitstroom, zonder dat voldoende scherp was onderbouwd in hoeverre dit structureel realiseerbaar was voor onze doelgroep. In de uitvoering is gebleken dat de aannames hierover te optimistisch waren, onder andere door de sneller dan verwachte verzwaring van het bestand en de beperkte uitstroomkansen.

Wij hebben hierop gereflecteerd in onze P&C-cyclus, onder andere via risicoparagrafen en bijstellingen in voortgangsrapportages. Tegelijk erkennen wij dat deze reflectie nadrukkelijker en explicieter naar voren had mogen komen in relatie tot de bestuurlijke opdracht als geheel. Met de huidige bijstelling maken wij deze herijking expliciet en kiezen wij voor een realistischer, beter onderbouwde koers, waarin ambitie en haalbaarheid beter in balans zijn en waarin wij scherper sturen op wat daadwerkelijk beïnvloedbaar is binnen onze uitvoering.

6. Kostenstijgingen

De bijdrage van de gemeente Sliedrecht stijgt in 2027 substantieel. Hoewel deze stijging grotendeels wordt veroorzaakt door autonome groei, loon- en prijsontwikkelingen en landelijke beleidskeuzes, constateren wij dat dit de financiële druk op de gemeentelijke begroting verder vergroot. In dat kader vragen wij blijvende aandacht voor de structurele betaalbaarheid en beheersbaarheid van de kosten van de GR Sociaal, mede in het licht van het naderende ravijnjaar. Wij ondersteunen het hanteren van realistische CPB-prognoses als uitgangspunt en begrijpen de bijstelling van eerdere uitstroomambities. Tegelijkertijd blijven wij het van belang vinden dat actief wordt ingezet op maatregelen die instroom beperken en uitstroom bevorderen, om toekomstige kostenstijgingen zoveel mogelijk te dempen. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de impact van loon- en prijsontwikkelingen en het tijdig bijstellen van ramingen wanneer nieuwe inzichten beschikbaar komen, de onzekerheden rond het uitstel van de inkomensafhankelijke Wmo-bijdrage, Huishoudelijke ondersteuning (HO), de structurele kostenontwikkeling van Drechtwerk en de daarmee samenhangende sturingsmogelijkheden voor gemeenten, alsmede het kritisch blijven beoordelen van apparaatskosten en formatie-uitbreidingen.

Ten aanzien van de loonontwikkeling voor 2027 plaatsen wij specifiek een kanttekening. De recente verlaging van de CPB-indexatie met betrekking tot de loonvoet sector overheid voor 2027 van 5,7% naar 4,2% is niet verwerkt in de conceptbegroting. Wij verzoeken u deze indexatieverlaging te verwerken in de begroting.

Reactie:

Wij herkennen de door u geschetste ontwikkeling van stijgende kosten, die grotendeels het gevolg is van autonome factoren zoals volumegroei en loon- en prijsontwikkelingen. Tegelijkertijd merken wij op dat gemeenten voor een belangrijk deel ook worden gecompenseerd voor deze stijgingen via middelen vanuit het Rijk.

Dit neemt niet weg dat de financiële druk in de praktijk voelbaar blijft. Wij blijven ons inzetten om, binnen de gegeven kaders, samen met gemeenten te zoeken naar een balans tussen betaalbaarheid, rechtmatigheid en passende ondersteuning voor inwoners. Daarbij blijven wij transparant over zowel de kostenontwikkelingen als de (on)mogelijkheden om hierin te sturen. Daarbij merken wij nadrukkelijk op dat aanvullende beheersmaatregelen in veel gevallen ook beleidsmatige en maatschappelijke afwegingen vragen.

Ten aanzien van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage bestaat nog geen definitieve duidelijkheid. De invoering is reeds meerdere malen uitgesteld en staat momenteel gepland per 1 januari 2028. De verwachte financiële effecten van dit uitstel zijn dan ook verwerkt in de begroting vanaf 2028.

Het voornemen om huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2029 uit de Wmo te halen, is nog onderwerp van nadere uitwerking en politieke besluitvorming. Op dit moment is daarom nog

onduidelijk of, en zo ja op welke wijze, deze wijziging wordt doorgevoerd en of deze juridisch houdbaar is. Naar aanleiding van het regeerakkoord en het daarin opgenomen kabinetsvoornemen om de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning per 2029 af te schaffen, heeft het Dagelijks Bestuur, in overleg met de toezichthouder, besloten om een stelpost op te nemen ter hoogte van de budgetuitname zoals opgenomen in de meicirculaire. Deze stelpost is verwerkt in de eerste begrotingswijziging. Recent heeft het Dagelijks Bestuur besloten om aanvullend ook het verschil tussen de Rijksvergoeding en de werkelijke kosten als stelpost in de begroting op te nemen. Deze verwerking zal plaatsvinden via een tweede begrotingswijziging.

Wij herkennen uw oproep om ook binnen de GR Sociaal kritisch te blijven kijken naar mogelijkheden voor besparingen, met name op het gebied van bedrijfsvoering. In dat kader kunnen wij aangeven dat wij hier reeds nadrukkelijk op sturen. De afgelopen twee jaar is een nullijn gehanteerd, waarbij de formatie niet is meegegroeid met de opgaven. Daarnaast is in de begroting 2026 al een structurele besparing van € 2 miljoen op de bedrijfsvoering ingeboekt. Dit onderstreept dat wij reeds scherpe keuzes hebben gemaakt binnen onze organisatie. Tegelijkertijd nemen wij uw oproep serieus en zeggen wij toe opnieuw kritisch te kijken naar de bedrijfsvoering, waaronder apparaatskosten en formatie-uitbreidingen.

De door u genoemde verlaging van de CPB-indexatie (van 5,7% naar 4,2%) is reeds verwerkt in de voorliggende conceptbegroting. Dit is nader toegelicht op pagina 13 van de begroting.

Zienswijze gemeente Zwijndrecht (definitieve versie)

Jaarrekening 2025

1. Informatievoorziening

Hoewel voor de jaarrekening geen zienswijze wordt gevraagd maken wij van de gelegenheid gebruik aandacht te vragen voor gemeente specifieke sturingsinformatie. Afgelopen zienswijzen hebben wij daar regelmatig om gevraagd.

Reactie:

Wij danken u voor uw aandacht voor gemeente-specifieke sturingsinformatie. Wij herkennen deze behoefte en werken er hard aan om de informatievoorziening verder te verbeteren.

2. Verantwoording

De bijdrage van gemeente Zwijndrecht in de begroting van de GR Sociaal loopt steeds verder op en bereikt in 2030 inmiddels de grens van € 60 miljoen. Vanuit onze controlerende taak als gemeenteraad willen wij weten wat u voor dat bedrag in onze gemeente heeft gedaan. Dit beeld krijgen wij niet met informatie alleen op Drechtstedenniveau. Wij zijn positief dat deze informatie bij de opgave Zorgen voor Ondersteuning inzichtelijk is gemaakt. Deze informatie ontbreekt helaas nog steeds bij de opgaven Bestaanszekerheid Versterken en Ontwikkelen naar Werk. Wij dringen nogmaals aan op een gemeentelijke inhoudelijke jaarverantwoording waaruit wij als raad kunnen opmaken wat op elk programma voor onze inwoners is gedaan; in activiteiten, inzet en cetera, niet alleen in financiële zin.

Reactie:

Wij begrijpen uw behoefte aan meer inzicht in wat de GR Sociaal concreet voor uw gemeente realiseert.

Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat het niet mogelijk is om binnen de jaarstukken per opgave volledig en gedetailleerd uit te werken wat er specifiek per afzonderlijke gemeente is gedaan. Een dergelijke uitwerking over alle zeven gemeenten zou de leesbaarheid van de jaarstukken aanzienlijk verminderen en gaat voorbij aan het doel van de jaarstukken als verantwoordingsdocument op regionaal niveau.

Wij zetten daarom in op een balans tussen overzicht en detail. In de bijlage bij de jaarstukken zijn reeds een aantal cijfers op gemeenteniveau opgenomen, om u aanvullend inzicht te bieden. Wij begrijpen echter uw behoefte aan verdere duiding en zijn vanzelfsprekend bereid om deze toelichting mondeling in uw gemeenteraad te geven, zodat wij nader kunnen ingaan op de inzet en resultaten binnen uw gemeente. Op die manier willen wij u zo goed mogelijk ondersteunen in uw controlerende rol, binnen de kaders die passen bij de aard van de jaarstukken.

Begroting 2027

3. Kostenstijging

In eerdere zienswijzen hebben wij herhaaldelijk gewezen op onze ernstige zorgen over de betaalbaarheid van het sociaal domein. Naast het 'ravijnjaar' zien we dat we onze gemeentelijke bijdrage van € 54,6 miljoen in de jaarrekening 2025 stijgt naar een bijdrage van inmiddels € 58,7 miljoen in de begroting 2027. Alhoewel indexaties hierbij een rol spelen, moeten we constateren dat de door u ingezette ombuigingen niet tot een afvlakking van deze kostenstijging hebben geleid. Onze zorgen worden versterkt door de verwachte effecten van het nieuwe landelijke coalitieakkoord. Zo is het Rijk voornemens per 1 januari 2029 de huishoudelijke hulp uit de Wmo te schrappen. In de Voorjaarsnota van het Rijk is deze beleidswijziging financieel vertaald naar een uitname van € 1,01 miljard uit het gemeentefonds. Daarnaast is de invoering van de eigen bijdrage in de Wmo door het Rijk wederom uitgesteld naar 1 januari 2028. We zien hierbij het risico dat het verschil tussen de bijdragen van het Rijk en onze kosten nog verder uiteen gaan lopen. We sluiten niet uit dat wij in de komende bestuursperiode ons heroriënteren op de balans tussen regionale en lokale taakuitvoering met aandacht voor het preventieve (voor)veld.

Reactie:

Wij herkennen de door u geschetste ontwikkeling van stijgende kosten, die grotendeels het gevolg is van autonome factoren zoals volumegroei en loon- en prijsontwikkelingen. Tegelijkertijd merken wij op dat gemeenten voor een belangrijk deel ook worden gecompenseerd voor deze stijgingen via middelen vanuit het Rijk.

Dit neemt niet weg dat de financiële druk in de praktijk voelbaar blijft. Wij blijven ons inzetten om, binnen de gegeven kaders, samen met gemeenten te zoeken naar een balans tussen betaalbaarheid, rechtmatigheid en passende ondersteuning voor inwoners. Daarbij blijven wij transparant over zowel de kostenontwikkelingen als de (on)mogelijkheden om hierin te sturen. Daarbij merken wij nadrukkelijk op dat aanvullende beheersmaatregelen in veel gevallen ook beleidsmatige en maatschappelijke afwegingen vragen.

Ten aanzien van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage bestaat nog geen definitieve duidelijkheid. De invoering is reeds meerdere malen uitgesteld en staat momenteel gepland per 1 januari 2028. De verwachte financiële effecten van dit uitstel zijn dan ook verwerkt in de begroting vanaf 2028.

Het voornemen om huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2029 uit de Wmo te halen, is nog onderwerp van nadere uitwerking en politieke besluitvorming. Op dit moment is daarom nog onduidelijk of, en zo ja op welke wijze, deze wijziging wordt doorgevoerd en of deze juridisch houdbaar is. Naar aanleiding van het regeerakkoord en het daarin opgenomen kabinetsvoornemen om de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning per 2029 af te schaffen, heeft het Dagelijks Bestuur, in overleg met de toezichthouder, besloten om een stelpost op te nemen ter hoogte van de budgetuitname zoals opgenomen in de meicirculaire. Deze stelpost is verwerkt in de eerste begrotingswijziging. Recent heeft het Dagelijks Bestuur besloten om aanvullend ook het verschil tussen de Rijksvergoeding en de werkelijke kosten als stelpost in de begroting op te nemen. Deze verwerking zal plaatsvinden via een tweede begrotingswijziging.

4. Niet behalen ombuigingen

Uit uw jaarstukken 2025, voorjaarsbrief 2026 en begroting 2027 maken wij op dat u de beoogde ombuigingen uit de Bestuurlijke Opdracht 'Een toekomstbestendig Sociaal Domein' voor het grootste deel loslaat. Dit, nadat u in uw Najaarsbrief 2025 aangaf dat de realisatie van de ombuigingen naar verwachting verliep. Alhoewel de verwachte omvang van deze ombuigingen al eerder neerwaarts is bijgesteld, komt deze aankondiging als een onaangename verrassing. Juist omdat er ook deze keer geen toelichtende verklaring wordt gegeven en de taakstellende besparing volledig uit uw begroting is geschrapt.

Dit bevreemdt ons des te meer omdat wij hier als gemeenteraad in eerdere zienswijzen en bestuurlijke overleggen herhaaldelijk aandacht voor hebben gevraagd. Daarbij constateren wij dat ook andere gemeenteraden in hun zienswijzen vergelijkbare zorgen hebben geuit over het ontbreken van inzicht in de gemaakte keuzes en de feitelijke stand van zaken rondom de ombuigingsmaatregelen. Desondanks blijft een nadere onderbouwing uit.

Wij verzoeken u met klem alsnog een toelichtende verklaring te verstrekken voor de laatste neerwaartse bijstelling in uw reactie op onze zienswijze.

Reactie:

Wij herkennen uw eerdere zienswijze en de daarin geuite twijfels over de haalbaarheid van de extra uitstroomambitie. Tegelijk constateren wij dat wij destijds – mede op basis van de toen beschikbare inzichten en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt – hebben ingezet op het maximaal vergroten van uitstroom, zonder dat voldoende scherp was onderbouwd in hoeverre dit structureel realiseerbaar was voor onze doelgroep. In de uitvoering is gebleken dat de aannames hierover te optimistisch waren, onder andere door de sneller dan verwachte verzwaring van het bestand en de beperkte uitstroomkansen.

Wij hebben hierop gereflecteerd in onze P&C-cyclus, onder andere via risicoparagrafen en bijstellingen in voortgangsrapportages. Tegelijk erkennen wij dat deze reflectie nadrukkelijker en explicieter naar voren had mogen komen in relatie tot de bestuurlijke opdracht als geheel. Met de huidige bijstelling maken wij deze herijking expliciet en kiezen wij voor een realistischer, beter onderbouwde koers, waarin ambitie en haalbaarheid beter in balans zijn en waarin wij scherper sturen op wat daadwerkelijk beïnvloedbaar is binnen onze uitvoering.